GEMEENTE WESTLAND

Samen vooruit, met lef en vertrouwen

Collegewerkprogramma
2026–2030

Inhoud

1. Grip op ruimte 7
   - 1.1 Ruimte voor wonen 7
   - 1.2 Ruimte voor ondernemen 9
   - 1.3 Ruimte voor initiatieven 10
   - 1.4 Gebiedsontwikkeling 10
   - 1.5 Grondbeleid 11

2. Economische kracht 12
   - 2.1 Economie 12
   - 2.2 Flora Campus Westland 14
   - 2.3 Energie 16
   - 2.4 Mobiliteit 17
   - 2.5 Arbeidsmigratie 18

3. Stevig op de kaart 20
   - 3.1 Regio, provincie en Rijk 21
   - 3.2 Europa en mondiaal 21

4. Aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving 22
   - 4.1 Openbare ruimte 22
   - 4.2 Milieu, water en klimaat 24
   - 4.3 Toerisme en recreatie 26
   - 4.4 Openbare orde en veiligheid 26
   - 4.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) 27

5. Iedereen doet mee 29
   - 5.1 Bestaanszekerheid 29
   - 5.2 Zorg en ondersteuning 31
   - 5.3 Jeugd 33
   - 5.4 Dienstverlening sociaal domein 34

6. Sterke sociale basis 35

6.1 Welzijn 35
6.2 Onderwijs 35
6.3 Cultuur en erfgoed 37
6.4 Sport 38
6.5 Maatschappelijk vastgoed 39
6.6 Evenementen 40

7. Toegankelijk en dichtbij 42

7.1 Dienstverlening 43
7.2 Organisatie 43
7.3 Huisvesting 43
7.4 Communicatie en participatie 44
7.5 Informatievoorziening 44

8. Financiële positie 45

8.1 Vertrekpunt en structurele ambities 45
8.2 Financiële keuzes 45
8.3 Saldo FMP CWP 46

Bijlage 1 48

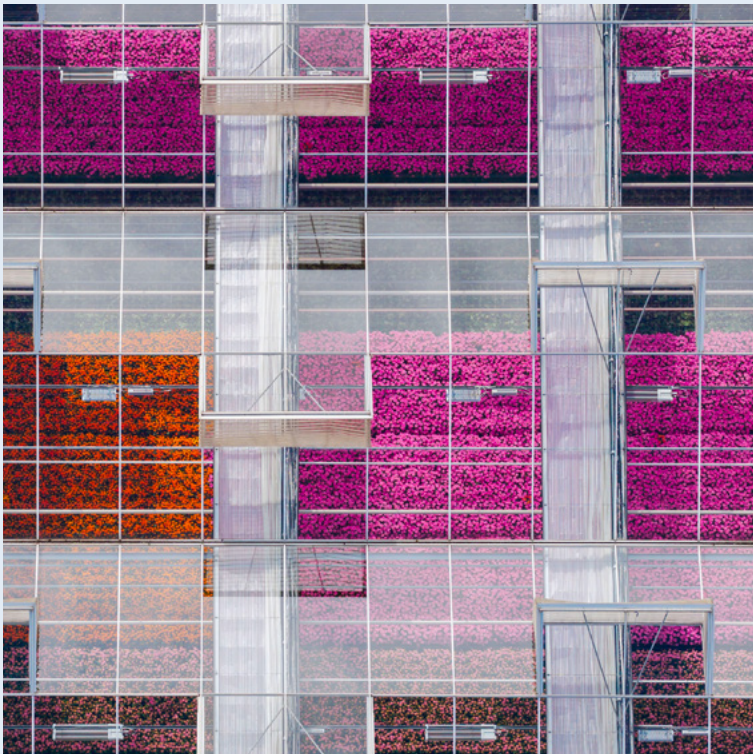

Bestuurlijke hoofdlijn

Voor u ligt ons Collegewerkprogramma 2026–2030: Samen vooruit, met lef en vertrouwen. Dit programma geeft uitvoering aan het coalitieakkoord, dat in juni is gepresenteerd.

In dit collegewerkprogramma beschrijven wij onze ambities voor Westland, de resultaten die wij willen bereiken en de stappen die wij zetten om deze waar te maken. Niet alle resultaten zijn direct gekoppeld aan concrete uitvoeringsmaatregelen. Op verschillende onderwerpen kiezen wij er bewust voor eerst een visie, strategie of plan uit te werken. Daarmee creëren we een toekomstbestendig vertrekpunt voor verdere besluitvorming en uitvoering.

Tegelijkertijd opereren we in een samenleving die voortdurend verandert. Maatschappelijke ontwikkelingen, economische omstandigheden, nieuwe wet- en regelgeving en onverwachte gebeurtenissen hebben invloed op de keuzes die we maken. Geopolitieke ontwikkelingen, druk op de energievoorziening, klimaatverandering of economische onzekerheid kunnen ervoor zorgen dat nieuwe vraagstukken om aandacht vragen en prioriteiten verschuiven.

Daarom beschouwen wij dit collegewerkprogramma niet als een statisch document, maar als een richtinggevend kader voor deze bestuursperiode. Het biedt duidelijkheid over onze koers en ambities, maar laat tegelijkertijd ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Waar nodig zullen wij gedurende de looptijd van het programma prioriteiten en beoogde resultaten actualiseren. Vanzelfsprekend informeren wij de gemeenteraad hierover.

Met deze werkwijze combineren wij bestuurlijke voorspelbaarheid met de flexibiliteit die nodig is om effectief in te spelen op een veranderende werkelijkheid. Zo biedt het collegewerkprogramma richting en houvast, terwijl het tegelijkertijd ruimte laat om kansen te benutten en nieuwe uitdagingen aan te pakken.

Onze ambities

Met dit collegewerkprogramma geven wij richting aan de toekomst van Westland, in de wetenschap dat we het in Westland goed voor elkaar hebben. We hebben een krachtige economie, goede voorzieningen en een hechte samenleving. Tegelijkertijd zijn er ook uitdagingen, bijvoorbeeld als het gaat om wonen en bereikbaarheid. Wij koesteren wat goed gaat en pakken met ambitie aan wat beter moet. Samen maken we op veel terreinen meters om Westland sterk te houden en toekomstbestendig te maken.

Onze ambities komen samen in zeven bestuurlijke pijlers:

- Grip op ruimte
- Economische kracht
- Stevig op de kaart
- Aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving
- Iedereen doet mee
- Sterke sociale basis
- Toegankelijk en dichtbij.

Samen vormen zij het kompas voor de keuzes die wij maken en de resultaten die wij willen bereiken.

We sturen actief op het gebruik van de schaarse ruimte. Het realiseren van een passend woningaanbod voor jongeren, gezinnen, starters, senioren en andere doelgroepen heeft daarbij hoge prioriteit, net als het zorgen voor voldoende doorstroming op de woningmarkt. Ook gaan we aan de slag met de ontwikkeling van een aantal centrumgebieden.

We zetten volop in op de verdere ontwikkeling van Flora Campus Westland. Deze is cruciaal om de positie van Westland als wereldwijd boegbeeld voor de innovatieve en duurzame glastuinbouw te versterken. Naast ruimte voor onderwijs, onderzoek, ondernemen en ontmoeten, realiseren we op de campus een groot aantal woningen voor verschillende doelgroepen.

Een goed bereikbaar en verkeersveilig Westland is onmisbaar voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Daarom blijven we samen met partners investeren in betere doorstroming, veilige wegen, aantrekkelijk openbaar vervoer en hoogwaardige fietsverbindingen.

Voor een sterke economie zijn voldoende arbeidskrachten noodzakelijk. Daarom voeren we een actief beleid op arbeidsmigratie. We zorgen voor goede en veilige huisvesting, eerlijk werk en grip op de omvang van arbeidsmigratie. We blijven hierin een toonaangevende kennisgemeente.

Om onze leefomgeving aantrekkelijk te houden, zorgen we voor een goed onderhouden buitenruimte die uitnodigt om te bewegen, te spelen en te ontmoeten. We investeren stevig in vergroening. Meer bomen, groenere verblijfsplekken en groenblauwe schoolpleinen maken Westland niet alleen mooier maar ook klimaatbestendiger.

Veiligheid is de basis voor een leefbaar Westland. We richten ons op het voorkomen van verstoringen van de openbare orde, het beheersbaar houden van risico's en het tijdig signaleren van ontwikkelingen. De aanpak van ondermijning blijft een belangrijke prioriteit. Ook veiligheid op straat en in de buurt vinden we belangrijk. We blijven het Westlands Controle Team (WCT) inzetten onder regie van de gemeente.

In Westland doet iedereen mee aan de samenleving via werk, onderwijs, vrijwilligerswerk of andere vormen van participatie. Nieuwkomers begeleiden we samen met het bedrijfsleven direct naar werk. Dat versterkt hun taalontwikkeling en zelfstandigheid en bevordert integratie en participatie. Deze aanpak is

niet vrijblijvend. Aan inwoners die dat nodig hebben, bieden we passende zorg en ondersteuning.

We bouwen verder aan een samenleving waarin inwoners naar elkaar omkijken, verenigingen bloeien en vrijwilligers het verschil maken. Sport speelt daarin een cruciale rol. Daarom investeren we niet alleen in sportverenigingen en accommodaties, maar stimuleren we ook ongeorganiseerd sporten met buurtsportcoaches, beweegroutes en een beweegvriendelijke openbare ruimte.

Voor kinderen en jongeren creëren we een veilige en kansrijke omgeving. Met integraal jeugd- en jongerenbeleid verbinden we onderwijs, sport, welzijn, gezondheid, veiligheid en jeugdhulp met elkaar. Door preventie en vroegsignalering willen we problemen eerder aanpakken en de druk op specialistische jeugdzorg verminderen.

Om onze ambities waar te maken investeren we in een stevige en stabiele organisatie. Een organisatie die dicht bij inwoners staat, voorspelbaar handelt en voldoende kennis, mensen en slagkracht heeft om de maatschappelijke opgaven van de komende jaren succesvol aan te pakken.

We doen het samen, met vertrouwen en lef

De ambities uit dit collegewerkprogramma realiseren we samen; samen met de gemeenteraad, inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, veiligheidspartners, medeoverheden en vele anderen die zich inzetten voor Westland. Daarbij gaan wij uit van vertrouwen in elkaar, in de kracht van onze samenleving en in onze gezamenlijke mogelijkheden om Westland verder te brengen.

Wij willen een college zijn dat zichtbaar, nabij en betrouwbaar is. Een bestuur dat dicht bij inwoners staat, luistert, aanspreekbaar is en oog heeft voor wat er leeft in de samenleving. Samen met onze organisatie werken wij dienstbaar aan de opgaven van vandaag én de kansen van morgen. We zijn een betrouwbare samenwerkingspartner die verbinding zoekt, afspraken nakomt en verantwoordelijkheid neemt.

Tegelijkertijd kiezen wij voor een bestuursstijl die wordt gekenmerkt door lef en daadkracht. We wachten niet af, maar pakken kansen die bijdragen aan de toekomst van Westland. Dat vraagt soms om vernieuwende oplossingen en samenwerking over bestaande grenzen heen.

Juist in deze tijd van veranderingen en onzekerheden kiezen wij voor optimistisch besturen: met vertrouwen in de toekomst, oog voor wat mogelijk is en de ambitie om Westland iedere dag een stap verder te brengen. Door kennis, ervaring en verantwoordelijkheid te verbinden, vergroten we de slagkracht van onze gemeente. Zo werken we samen aan duurzame resultaten en blijven we gericht op vooruitgang. Met vertrouwen, met lef en met elkaar.

1. Grip op ruimte

In Westland is weinig ruimte beschikbaar, terwijl de vraag naar ruimte groot is. We hebben onder andere ruimte nodig voor wonen, glastuinbouw, onderwijs, bedrijven, wegen, groen en water. We sturen actief op het gebruik van de ruimte, waarbij we belangen zorgvuldig afwegen en kiezen voor oplossingen die Westland in balans houden.

Doel

- Regie op de verdeling van de schaarse beschikbare ruimte in Westland
- Voldoende passende woningen voor eigen inwoners en doelgroepen

1.1 Ruimte voor wonen

We willen dat iedereen, in elke levensfase, een passende woning kan vinden, met voldoende voorzieningen in de buurt. We zetten in op een gevarieerd woningaanbod voor jongeren, gezinnen, starters, senioren en andere doelgroepen. Daarbij hebben we oog voor betaalbaarheid, doorstroming op de woningmarkt en de kwaliteit van de leefomgeving.

1.1.1 Woningvoorraad

We zorgen voor voldoende nieuwe woningen die passen bij de vraag van onze inwoners en bij de groei van de bevolking en verandering van de bevolkingssamenstelling. Ook willen we dat mensen makkelijker kunnen doorstromen naar een andere woning en benutten we bestaande panden beter. Hoogbouw sluiten we niet uit. We beoordelen per ontwikkeling of het gebouw past in de omgeving.

We onderzoeken de Westlandse woningmarkt om een actueel beeld te krijgen van de woningvoorraad, de woningvraag, de bevolkingsontwikkeling en het nieuwbouwprogramma voor de komende jaren.

We stellen een omgevingsprogramma Volkshuisvesting op. Daarin leggen we vast hoe we zorgen voor voldoende, betaalbare en passende woningen voor huidige en toekomstige inwoners. Ook doorstroming op de woningmarkt krijgt daarin een duidelijke plek.

Resultaat

- Woningmarktverkenning
- Omgevingsprogramma Volkshuisvesting

1.1.2 Toewijzing

We benutten alle mogelijkheden om woningen passend toe te wijzen. Daarbij kijken we naar eigen inwoners, specifieke aandachtsgroepen en mensen met een urgente huisvestingsvraag. We passen de huisvestingsverordening aan. Ook evalueren we het huidige systeem voor de verdeling van sociale huurwoningen.

Resultaat

- Aangepaste huisvestingsverordening
- Evaluatie huidig woonruimteverdeel-systeem sociale huur

1.1.3 Proces

We willen sneller bouwen. Daarom onderzoeken we hoe we het proces kunnen versnellen en onnodige vertraging kunnen beperken. Zorgvuldigheid en participatie met de omgeving blijven hierin belangrijk. Ook kijken we of we werkzaamheden slimmer tegelijkertijd kunnen plannen. Dat doen we samen met marktpartijen en woningcorporaties.

1.1.4 Starters en senioren

Starters vinden nog steeds moeilijk een woning. Dat geldt voor huur én koop. Daarom blijven we de Starterslening en het Wooninvesteringsfonds (WIF) inzetten. Het WIF moet woningen bereikbaar maken die voor veel starters net te duur zijn. We evalueren de toepassing van het WIF en onderzoeken of we het breder kunnen inzetten. Ook kijken we naar andere oplossingen, zoals een aangepaste huisvestingsverordening die beter aansluit op de vraag van jongeren.

De Westlandse bevolking vergrijst sterk. Ook groeit het aantal oudere alleenstaanden. Richting 2050 verdubbelt het aantal 85-plussers. We besteden daarom speciale aandacht aan het realiseren van seniorenwoningen en stimuleren de doorstroming. Hiervoor maken we een actieplan. Ook voor groepswonen maken we een actieplan. We willen in deze collegeperiode een eerste paal slaan voor een project voor groepswonen.

Resultaat

- Wooninvesteringsfonds ingezet bij verschillende projectontwikkelingen
- Evaluatie en onderzoek bredere inzet Wooninvesteringsfonds
- Actieplan doorstroming
- Actieplan groepswonen
- Eerste paal project groepswonen

1.1.5 Oekraïners, asielzoekers en statushouders

Westland heeft, net als andere gemeenten, grote huisvestingsopgaven voor verschillende doelgroepen. In onze gemeente zijn 7.000 arbeidsmigranten gehuisvest. Daarnaast realiseren we bij benadering nog eens 3.000 nieuwe woonplekken voor arbeidsmigranten. Er wonen 422 Oekraiense ontheemden in de gemeentelijke opvang en Westland vangt ruim 2.000 Oekraïense vluchtelingen op in niet-gemeentelijke opvang. Verder hebben we een stevige opgave als het gaat om het huisvesten van statushouders. We willen aan onze taakstelling voor het huisvesten van statushouders voldoen om de asielketen echt te ontlasten. Nieuwkomers begeleiden we samen met het bedrijfsleven direct naar werk. Werk versnelt hun taalontwikkeling en zelfstandigheid en bevordert integratie en participatie. Deze aanpak is niet vrijblijvend.

De druk op ruimte en voorzieningen in Westland is groot. Daarom gaan we binnen de wettelijke kaders in gesprek met gemeenten in de regio. Ons uitgangspunt is te komen tot een eerlijke verdeling van de verschillende huisvestingsopgaven. Westland kiest voor verantwoordelijkheid nemen, met oog voor wat onze gemeente aankan en voor wat er van ons wordt gevraagd.

Resultaat

- Goede en gedragen huisvesting van doelgroepen

1.1.6 Samenwerking

We maken prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties. Daarin leggen we concrete afspraken vast over sociale huurwoningen. Het gaat onder meer om beschikbaarheid, betaalbaarheid, kwaliteit, verduurzaming en leefbaarheid.

We werken daarnaast samen met maatschappelijke partners en zorgaanbieders. Zij helpen bij de uitvoering van verschillende taken. Voor wonen is ook goede samenwerking met de provincie belangrijk. Daarom gaan we met de provincie in gesprek over ruimtelijke ordening en over de voorwaarden die nodig zijn om woningen te bouwen.

Tot slot werken we samen met andere gemeenten in de regio. We stemmen belangrijke onderwerpen af en trekken samen op in lobbytrajecten. Zo behartigen we de belangen van Westland.

Resultaat

- Prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties

1.2 Ruimte voor ondernemen

We werken aan een ruimtelijk-economische visie voor Westland, waarvoor we eerst een koers ontwikkelen. Op lange termijn verwerken we onze visie in de thematische omgevingsprogramma's 'Glastuinbouw', 'Volkshuisvesting', 'Vitale kernen' en 'Werk en Economie'. In deze programma's zoeken we gericht ruimte voor glastuinbouw, werklocaties, wonen, bereikbaarheid, voorzieningen, groen en water, recreatie, energietransitie en klimaatadaptatie.

De omgevingsprogramma's werken we uiteindelijk uit in regels in het omgevingsplan. Volgens de Omgevingswet moet elke gemeente uiterlijk op 31 december 2031 één omgevingsplan hebben voor het hele grondgebied. We werken toe naar een duidelijk en goed leesbaar omgevingsplan. Dat doen we met het plan van aanpak Transitiefase omgevingsplan Westland. Daarvan maken we ook een bestuurlijke samenvatting.

Voor goede ruimtelijke ordening hebben we andere overheden nodig. Denk aan de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Delfland. Daarom versterken we onze bestuurlijke en ambtelijke relaties in de regio, bij de provincie en bij het Rijk.

Resultaat

- Omgevingsprogramma's Glastuinbouw, Volkshuisvesting, Vitale kernen en Werk en Economie
- Start omgevingsprogramma's Mobiliteit, Duurzaamheid en Energie, Groen, Water en Bodem en Sociaal en Gezond
- Bestuurlijke samenvatting Transitiefase omgevingsplan Westland
- Gebiedsdekkend omgevingsplan voor heel Westland

1.3 Ruimte voor initiatieven

We werken aan duidelijke, samenhangende en uitvoerbare besluiten over ruimtelijke initiatieven. De Omgevingstafel Westland (OTW) wordt het centrale platform voor beoordeling en begeleiding aan het begin van het proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Initiatiefnemers krijgen vroeg duidelijkheid over de wenselijkheid en haalbaarheid van hun plannen. Dat geldt ook voor plannen die niet passen binnen het omgevingsplan of het geldende beleid. We werken vanuit 'ja, mits …'. Dat betekent dat we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om initiatieven uit te voeren.

Het Omgevingsloket Westland is de centrale ingang voor initiatiefnemers met ruimtelijke plannen en vergunningaanvragen. We maken het loket beter herkenbaar en toegankelijk.

Resultaat

- Goed functionerende en doorontwikkelde Omgevingstafel Westland (OTW)
- Complexe initiatieven vroegtijdig en integraal beoordeeld
- Toegankelijk en herkenbaar Omgevingsloket Westland
- Inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften via signalen uit de OTW als onderdeel van de jaarlijkse evaluatie binnen de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH

1.4 Gebiedsontwikkeling

Westland heeft grote ruimtelijke ontwikkelopgaven. Samen met ontwikkelaars en corporaties bouwen we nieuwe woningen. We bespreken met de provincie of de 30%-eis voor sociale huur kan vervallen bij kleinschalige inbreidingslocaties door deze huurwoningen elders te compenseren.

In gebiedsontwikkelingen sturen we op klimaatadaptief bouwen en duurzaamheid. We reserveren genoeg ruimte voor groen, spelen en ontmoeten. Voorzieningen en infrastructuur nemen we vanaf het begin mee. Denk aan scholen en huisartsenposten. We onderzoeken welke mogelijkheden het grondbeleid biedt om voorzieningen te realiseren en zetten subsidies in om projecten financieel haalbaar te maken. Een voorbeeld is de Rijksregeling Realisatiestimulans.

1.4.1 Centrumontwikkelingen

De ontwikkeling van onze dorpscentra vraagt om een zorgvuldige aanpak. We nemen de tijd om de ontwikkeling van het Verdigebied in Naaldwijk in fases uit te voeren. Daarmee houden we ruimte om visies voor andere dorpscentra tot uitvoering te brengen. In Poeldijk krijgt het gebied rond de Bartholomeuskerk bijzondere aandacht, terwijl we ook in Monster verder werken aan de ambities voor een vitaal en toekomstbestendig centrum. De ontwikkeling van De Noviteit tot Huis van de buurt is onderdeel hiervan. Daarnaast hebben we aandacht voor de centra van Wateringen, Maasdijk en Honselersdijk. We richten ons niet alleen op grote projecten; ook kleinere ontwikkelingen dragen bij aan de vitaliteit van de dorpskernen. De ontwikkeling van het Verdigebied in Naaldwijk voeren we in fases uit.

Voor de ontwikkeling van de dorpscentra zetten we de reserve Centrumplannen in. Wanneer hiervoor een aanvullende storting in de reserve nodig is, leggen we dit voor aan de raad.

Resultaat

- Oplevering van gemiddeld 700 nieuwbouwwoningen per jaar in diverse prijssegmenten verspreid over de verschillende dorpen in de gemeente
- Julianahof in 's-Gravenzande gerealiseerd
- Ontwikkeling dorpscentra
- Gefaseerde ontwikkeling Verdigebied
- Gefaseerde realisatie van gebiedsontwikkelingen met meer dan 500 woningen, zoals Flora Campus Westland in Naaldwijk, ONW Waelpark in 's-Gravenzande, Weterhoven in Wateringen, Vlietweg in Naaldwijk, Westlandse Zoom in Monster en Liermolensloot in De Lier

1.5 Grondbeleid

We stellen grondbeleid op om meer regie te houden op de ruimtelijke ontwikkeling van Westland. Zo kunnen we sneller handelen als er kansen ontstaan. We kunnen dan gericht grond aankopen voor bijvoorbeeld herstructurering, infrastructuur, groen en waterberging. Ook maken we projectrisico's duidelijk en beheersbaar. Daarbij streven we naar een eerlijke verdeling van kosten en opbrengsten tussen gemeente en grondeigenaren.
We willen op korte en lange termijn regie houden op de ontwikkeling van Flora Campus Westland. Daarvoor gebruiken we passende instrumenten, zoals duidelijke voorwaarden en selectiecriteria bij de uitgifte van grond.

Resultaat

- Geactualiseerd grondbeleid bestaande uit drie beleidsstukken:
  - Nota Grondbeleid Westland
  - Omgevingsprogramma Kostenverhaal en Financiële bijdrage (KEF) Westland
  - Brief Kostenverhaal en Financiële bijdrage Westland

2. Economische kracht

Westland heeft een sterke economie, met de glastuinbouw als kloppend hart. Onze ondernemers zorgen voor florerende dorpskernen, een bloeiend verenigingsleven en de broodnodige banen. Het maakt ons de tweede economie van Zuid-Holland, na de haven van Rotterdam.

We willen die ondernemersdrift behouden en verder versterken. Daarom werken we samen met ondernemers aan een duurzame, innovatieve en toekomstbestendige economie die stevig geworteld is in de lokale samenleving. Goede bereikbaarheid is daarbij onmisbaar. We zetten in op een mobiliteitssysteem dat meegroeit met onze economie en bijdraagt aan doorstroming, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

2.1 Economie

Bedrijven in Westland moeten kunnen bloeien, groeien en innoveren. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging van ruimte, economie en leefbaarheid. Wij zorgen voor de randvoorwaarden die ondernemers nodig hebben om ook in de toekomst te floreren. Samen met hen werken we aan oplossingen voor mobiliteit, arbeidsmigratie en energie. Flora Campus Westland ontwikkelen we verder tot boegbeeld van innovatieve en duurzame glastuinbouw.

Doel

- Een versterkt en toekomstbestendig Westlands glastuinbouwcluster
- Levendige dorpen met een passend winkelaanbod
- Efficiënt ingerichte bedrijventerreinen die aansluiten bij de behoeften van ondernemers
- Een vestigingsklimaat waarin ondernemers kunnen floreren

2.1.1 Samenwerking

Voor een sterke economie hebben we de regio nodig. Niet alles past binnen onze eigen grenzen. De ruimte in de zuidelijke Randstad is schaars. Daarom kijken we regionaal waar functies het beste passen. Samen met partners brengen we het Westlandse verhaal duidelijk en overtuigend over richting regio en provincie. We kijken wat de regio voor Westland kan betekenen en wat Westland voor de regio kan betekenen. Ook verbinden we het glastuinbouwecosysteem actief met andere economische ecosystemen, zoals technologie, logistiek, robotica en energie. Zo stimuleren we innovatie en creëren we nieuwe economische kansen.

We nemen actief deel aan overleggen met andere overheden en stakeholders, zoals de provincie en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Tegelijkertijd blijven we kritisch op de meerwaarde van overlegtafels. We willen overlap, dubbele afstemming en extra bestuurlijke drukte voorkomen.

Ook op nationaal niveau behartigen we de belangen van Westland. We doen actief mee aan de overleggen met Rijk en provincie binnen NOVEX Zuidelijke Randstad. In NOVEX-gebieden komen veel opgaven samen, zoals wonen, werken, bereikbaarheid, klimaatadaptatie, groen, economie, energie en gezondheid. Deze opgaven vragen om samenwerking tussen gemeenten, waterschappen, provincie en Rijk.

Door Westland op alle niveaus goed te positioneren vergroten we onze invloed op beleid en beschikbare middelen.

Resultaat

- Borging belang glastuinbouw in provinciaal en nationaal beleid
- Scherpe keuzes in deelname aan overlegstructuren
- Sterke verbondenheid van het glastuinbouwecosysteem met andere ecosystemen in de regio

2.1.2 Glastuinbouw

De glastuinbouw zorgt voor werkgelegenheid, welvaart en innovatie. Ook draagt de sector bij aan de internationale positie van Westland als toonaangevend kennis- en productiecentrum voor de glastuinbouw. We zetten ons in voor een sterk en toekomstbestendig glastuinbouwcluster. Daarvoor zijn goede voorwaarden nodig, zoals voldoende elektriciteit, warmte, water en CO_2 (bijvoorbeeld uit de Rotterdamse haven).

We werken aan een ruimtelijk-economische visie. Op korte termijn leggen we daarvoor een koers neer. Op basis hiervan voeren we een gefundeerd gesprek met mede-overheden. Op lange termijn nemen we onze visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Westland op in de thematische omgevingsprogramma's Glastuinbouwgebieden, Werk en Economie, Volkshuisvesting en Vitale Kernen. We laten onder andere zien waar kansen liggen voor groei, innovatie en verduurzaming van de glastuinbouw. Verder onderzoeken we of een glastuinbouwfonds kan helpen bij herstructurering. Zo werken we aan moderne teeltgebieden die klaar zijn voor de toekomst.

We willen duidelijkheid over de rol en meerwaarde van het World Horti Center (WHC) voor Westland. Op basis daarvan bepalen we hoe het WHC kan bijdragen aan een sterker glastuinbouwcluster en aan de economie van onze regio.

Resultaat

- Koers voor ruimtelijk-economische ontwikkeling van Westland
- Omgevingsprogramma's Glastuinbouwgebieden, Werk en Economie, Volkshuisvesting en Vitale Kernen
- Haalbaarheidsonderzoek naar oprichting van een glastuinbouwfonds om de herstructurering te faciliteren
- Duidelijkheid rol en meerwaarde WHC als onderdeel van Flora Campus Westland

2.1.3 Midden- en kleinbedrijf (MKB)

MKB-ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en maken onze dorpen vitaal, leefbaar en economisch krachtig. We blijven daarom goed in contact met ondernemers en hun vertegenwoordigers. Zo zien we kansen en knelpunten op tijd en kunnen we samen aan oplossingen werken.

Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners verkennen we de mogelijkheden voor een Economic Board Westland. Zo'n board brengt publieke en private partijen bij elkaar. Daarmee kunnen we de economische ontwikkeling van Westland versterken, innovatie stimuleren en de belangen van Westland beter behartigen.

We blijven werken aan aantrekkelijke en levendige dorpskernen. Horeca en een passend winkelaanbod zijn daarvoor belangrijk. We ondersteunen initiatieven die zorgen voor een aantrekkelijk aanbod, een gastvrije uitstraling en een sterk ondernemersklimaat. We versterken wat er is, binnen de middelen en mogelijkheden die we hebben. Ook evalueren we het transformatiefonds. Dit fonds helpt ondernemers hun onderneming naar het centrum van een Westlands dorp te verplaatsen. Het fonds eindigt na dit jaar. We kijken of de regeling succesvol was en of en op welke manier we deze moeten voortzetten.

Resultaat

- Steun voor Economic Board Westland
- Een geactualiseerde visie op detailhandel in het omgevingsprogramma Werk & economie
- Evaluatie transformatiefonds

2.1.4 Bedrijventerreinen

De ruimte op onze bedrijventerreinen staat onder druk. Daarom stellen we een nieuwe visie op bedrijventerreinen op. We gebruiken de beschikbare ruimte zorgvuldig en efficiënt. Waar het kan, stimuleren we herstructurering en intensiever gebruik. Als er behoefte is, ontwikkelen we op tijd

nieuwe locaties. Dit doen we in samenhang met de visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Westland.

Resultaat

- Nieuwe visie op bedrijventerreinen als onderdeel van het omgevingsprogramma Werk & economie

2.2 Flora Campus Westland

Flora Campus Westland wordt een internationaal kennis- en innovatiedistrict voor duurzame glastuinbouw en glastuinbouwtechniek. Daarmee versterken we de positie van Westland als glastuinbouwhoofdstad van de wereld. Op de campus werken bedrijven, onderwijs en overheid samen aan technologische innovatie, verduurzaming en kennis- en talentontwikkeling. Met de campus dragen we bij aan verdere versterking van het ecosysteem glastuinbouw. We realiseren op de campus ook woningen en groen.

Doel

- Een goed bereikbare Flora Campus als wereldwijd boegbeeld voor de innovatieve en duurzame glastuinbouw, met ruimte voor onderwijs, onderzoek, ondernemen, ontmoeten en wonen

2.2.1 Inhoudelijke programmering

De campus richt zich op twee ontwikkelrichtingen: HortiTech en HortiHealth. HortiTech gaat over technologie in de glastuinbouw, zoals robotisering, data, autonome systemen, energie, water en digitalisering. HortiHealth gaat over de maatschappelijke waarde van de glastuinbouw. Denk aan gezonde voeding, voedselzekerheid, emissieloze teelt, biobased toepassingen en een gezonde leefomgeving. Onze acquisitie richt zich op bedrijven en kennisinstellingen die hieraan bijdragen, zoals koplopers en start-ups.

De gemeente wil regie houden op de kwaliteit van het gebied. Dat geldt voor de fysieke inrichting én voor thema's zoals innovatie, onderwijs en onderzoek. Op de lange termijn sturen we op de ruimtelijke hoofdstructuur, het gronduitgiftebeleid en de selectiecriteria voor vestiging. Ook houden we regie op de infrastructuur, energie en mobiliteit, de inrichting van de publieke ruimte, het campusconcept, de internationale positionering en de gebiedsprogrammering.

Ontwikkeling van de campus vraagt om co-creatie met bedrijven, onderwijs, onderzoek en andere partners. Samen werken we aan communityvorming, innovatieprogramma's, fieldlabs, onderwijsontwikkeling, ondersteuning van start-ups, onderzoeksagenda's en evenementen. Zo bouwen we aan een levendige, zichtbare en aantrekkelijke campus. Gezamenlijke programmering, evenementen, place making (samen een plek aantrekkelijker maken) en ontmoeting spelen daarbij een belangrijke rol. Sociale samenhang zien we als een belangrijke succesfactor voor innovatie, kennisdeling en een gezonde leefomgeving.

Resultaat

- Samenwerkingsorganisatie bedrijven, onderwijs/onderzoek en overheid op het gebied van innovatieprojecten
- Governancestructuur waarmee de gemeente blijvend kan (mee)sturen op de Flora Campus

2.2.2 Ruimtelijke ontwikkeling

Het masterplan Flora Campus Westland vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van de campus. We bouwen voort op eerdere besluiten, volgen risico's zorgvuldig en sturen bij als dat nodig is. Naast bedrijven en campusgebouwen komt op de campus het Vakcollege+ met sporthal en nieuwe woningen. In totaal worden 1.250 woningen gerealiseerd. Ook komt er huisvesting voor 200 studenten en 400 internationale werknemers. Een centraal park verbindt de onderdelen van de campus en maakt de omgeving groener.

Resultaat

- Vakcollege+ opgeleverd
- Drie campusgebouwen opgeleverd, waaronder het experimenteercentrum Kas voor de Toekomst
- Eerste 500 woningen opgeleverd
- Realisatie huisvesting arbeidsmigranten

2.2.3 Bereikbaarheid

Flora Campus Westland moet goed bereikbaar zijn voor voetgangers, fietsers, OV-reizigers en automobilisten. Daarom komt er een mobiliteitshub waar reizigers makkelijk overstappen van bus naar fiets, deelauto of ander vervoer. Goede verbindingen tussen het overstappunt in het centrum van Naaldwijk en de andere dorpscentra blijven daarbij belangrijk. Ook komen er nieuwe fietsverbindingen. We ontwikkelen de mobiliteitshub en de fietsverbindingen samen met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en de provincie Zuid-Holland.

In samenwerking met de provincie Zuid-Holland passen we de omliggende infrastructuur bij Flora Campus aan. Het gaat om de N213, N465 en N466. We sluiten de Laan van de Glazen Stad aan op de Burgemeester Elsenweg. Ook passen we het kruispunt bij Royal FloraHolland aan. Deze maatregelen verbeteren de doorstroming en maken de omgeving verkeersveiliger.
We zorgen voor voldoende parkeerplekken. In de parkeergarages op de Flora Campus is betaald parkeren met een betaalbaar tarief het uitgangspunt.

Resultaat

- Deel van de omliggende infrastructuur opgeleverd, zodat Flora Campus Westland goed bereikbaar is en de verkeersveiligheid rondom de campus is verbeterd
- Voldoende plek voor (fiets)parkeren

2.3 Energie

Volgens het Klimaatakkoord moet Nederland in 2050 aardgasvrij zijn. Ook Westland stapt daarom stap voor stap over. Dat is een grote verandering. Westland loopt voorop met warmtenetten voor glastuinbouwbedrijven en woningen. Die voorsprong willen we behouden. Daarom breiden we het warmtenetwerk uit in Monster en Naaldwijk. Ook nemen we maatregelen om netcongestie op het elektriciteitsnet te voorkomen.

Doel

- Een toekomstbestendig, betaalbaar en duurzaam energiesysteem

2.3.1 Elektriciteit

Westland heeft nu geen netcongestie. Dat willen we zo houden. Netcongestie lijkt op file op de weg, maar dan op het elektriciteitsnet. Het totale verbruik is niet het grootste probleem. De piek op bepaalde momenten is dat wel. We willen voorkomen dat activiteiten zoals datacenters te veel ruimte op het net gebruiken.
Samen met onze netbeheerder werken we buurtgericht aan het elektriciteitsnet. Waar nodig breiden we het net uit, verzwaren we kabels en plaatsen we transformatorstations. Zo lossen we knelpunten per wijk op en ontstaat ruimte voor bewoners om zonnepanelen te plaatsen en tegelijkertijd te kunnen laden of apparaten te gebruiken. We zijn scherp op de grote energievragers en komen met beleid rondom datacenters.

Resultaat

- Beleid op datacenters
- Een krachtig en toekomstbestendig elektriciteitsnet

2.3.2 Inwoners

Westland beschikt over een goed warmtenetwerk waar niet alleen de glastuinbouw, maar ook onze bewoners van kunnen profiteren. Met het Warmteprogramma geven we richting aan aardgasvrij wonen. We doen dat stap voor stap. Voorlopig wijzen we geen wijken aan. We weten dat de overstap veel vraagt van inwoners. Daarom werken we aan een regeling die helpt en stimuleert. Ook betrekken we inwoners actief bij het proces. Daarbij hanteren we duidelijke voorwaarden. Zo moet de warmteoplossing haalbaar en betaalbaar zijn. Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed kan een eerste stap zijn naar een aardgasvrije wijk. Daarom brengen we in beeld wat daarvoor nodig is. We gaan door met de FIXbrigade Westland. Die helpt bewoners met kleine energiebesparende maatregelen.

Resultaat

- Inzet FIXbrigade
- Omgevingsprogramma Warmte
- Aanleg warmtenet Monster
- Warmtenet Naaldwijk voorbereid, met als eerste fase wijk Kruisbroek
- Warmtekavels en ontheffingen/ vergunningen
- Verduurzamingsopgave gemeentelijk vastgoed inzichtelijk

2.3.3 Ondernemers

De glastuinbouw kan niet zonder warmte en elektriciteit. Daarom zetten we stevig in op de energietransitie in deze sector. In Westland zijn meerdere glastuinbouwclusters en woonwijken aangesloten op aardwarmte. De volgende stap is om deze clusters en nieuwe aardwarmteprojecten met elkaar te verbinden. Op die manier ontstaat één groot warmtenetwerk (Warmtenetwerk Westland (WNW)). WNW wil ook restwarmte uit de Rotterdamse haven via WarmtelinQ gaan benutten en verspreiden. Zo bouwen we aan een sterk warmtenetwerk voor de regio.

Met MKB Westland bespreken we hoe we ondernemers beter kunnen helpen bij verduurzaming en energiebesparing. Daarbij kijken we onder meer naar de gratis energiescans en duurzaamheidsvouchers. Als daar behoefte aan is, zetten we de FIXbrigade ook in voor ondernemers.

Resultaat

- Versterkt warmtenetwerk
- Koppeling WarmtelinQ aan Warmtenetwerk Westland

2.4 Mobiliteit

Een goed bereikbaar en verkeersveilig Westland is essentieel voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Daarom werken we aan betere bereikbaarheid, goed openbaar vervoer en veiligere wegen. Samen met de provincie Zuid-Holland, de MRDH en omliggende gemeenten verbeteren we de infrastructuur, doorstroming en verkeersveiligheid. Ook leggen we snelfietsroutes aan, zodat mensen vanuit Westland sneller en veiliger naar Delft, Rotterdam en Den Haag kunnen fietsen. Zo ontlasten we het wegennet. Daarnaast zetten we stevig in op bestuurlijke samenwerking en belangenbehartiging.

Doel

- Een goed bereikbaar en verkeersveilig Westland

2.4.1 Verkeer en veiligheid

In en rondom Westland vinden er veel werkzaamheden plaats die niet alleen de verkeersdoorstroming moeten bevorderen, maar het ook veiliger maken voor de weggebruikers. Zo wordt de Wippolderlaan momenteel grondig aangepakt, wordt de kruising Lozerlaan/Erasmusweg verzwaard en gaat ook de op- en afrit van de A4 bij Wateringen op de schop. Grondige verbeteringen die het verkeer van en naar Westland via de A4 gaan versnellen. Dat betekent dat het verkeer niet mag opstropen bij de rotonde Zwethlaan/Veilingroute (N222). Samen met de provincie zoeken we een oplossing daarvoor.

Met een verkeerscirculatieplan verbeteren we de doorstroming en zorgen we voor een goede balans tussen auto, fiets en openbaar vervoer. Daarnaast voeren we bereikbaarheidsprojecten uit en pakken we verkeersonveilige plekken in de dorpen aan. Over wegafsluitingen communiceren we duidelijk en op tijd.
We stellen nieuw parkeerbeleid op waarin leefbaarheid centraal staat. Inzet is de parkeerdruk in kustgebieden en dorpskernen te verminderen en de openbare ruimte aantrekkelijk en toegankelijk te houden.

We werken aan een fietsbeleidsplan en leggen drie metropolitane fietspaden aan richting Rotterdam, Delft en Den Haag. Zo verbinden we woon- en werklocaties beter met elkaar. Op korte afstanden

wordt de fiets daardoor een goed alternatief voor de auto. Ook onderzoeken we of deelmobiliteit kan helpen om Westland beter bereikbaar te maken.

Resultaat

- Verkeerscirculatieplan voor Westland
- Verbeterde doorstroming op verschillende locaties, waaronder kruispunt Heulweg-Dorpskade en Heulweg-Plein-Herenstraat in Wateringen
- Aanpak van verschillende verkeersonveilige locaties, waaronder Pijle Tuinenweg/Stokdijkkade/Verdilaan in Naaldwijk en Kasteelweg/Kanaalweg in De Lier
- Uitvoeringsagenda wegencategorisering
- Uitvoering jaarlijks verkeersveiligheids-projectplan, inclusief knelpunten-onderzoek, infrastructurele maatregelen en verkeerseducatie
- Uitvoering voetgangersbeleid
- Fietsbeleidsplan
- Nieuw Parkeerbeleid
- Drie metropolitane fietspaden
- Verkenning deelmobiliteit
- Rotonde Zwethlaan/Veilingroute

2.4.2 Openbaar vervoer (OV)

Westland is voor het openbaar vervoer afhankelijk van busvervoer. We zetten ons in voor een sterker en aantrekkelijker openbaarvervoernetwerk, met snellere en frequentere verbindingen binnen Westland en naar de regio. Om dat mogelijk te maken, onderzoeken we of bussen op de belangrijkste routes vaker langs de dorpskernen kunnen rijden in plaats van erdoorheen. Daarnaast realiseren we een OV-hub op de Flora Campus in Naaldwijk als belangrijk overstappunt. Tegelijkertijd blijft een goede bereikbaarheid van de dorpskernen voor inwoners die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer een belangrijk uitgangspunt. We werken toe naar een busnetwerk met goede verbindingen tussen de dorpscentra en het overstappunt in Naaldwijk. Ook verbeteren we opstapplekken en onderzoeken we innovatieve oplossingen voor het openbaar vervoer.

Deze ambities en keuzes leggen we vast in een OV-visie. Die visie vormt de basis voor de nieuwe openbaarvervoerconcessie van de MRDH, waarin afspraken staan over de uitvoering van het openbaar vervoer in onze regio. We blijven ons samen met de MRDH en andere overheden inzetten voor verdere verbetering van het openbaar vervoer in en rond Westland. Een belangrijke schakel hierin is de ZuidWestland-corridor, een versterkte verbinding in de Haagse regio. Deze verbinding is onderdeel van de Gebiedsuitwerking Greenport Westland 3.0. Deze uitwerking zet in op de verbetering van bestaande ov-lijnen en een mobiliteitssysteem dat niet alleen knelpunten oplost, maar ook economische groei, leefbaarheid en duurzaamheid ondersteunt.

Resultaat

- Verbeterd busnetwerk
- Visie op OV
- OV-hub bij Flora Campus Westland
- Inzet op ZuidWestland-corridor
- Gebiedsuitwerking Greenport Westland 3.0

2.5 Arbeidsmigratie

Arbeidsmigranten zijn onmisbaar voor de Westlandse economie, vooral voor de glastuinbouw. Daarom zetten we in op voldoende arbeidskrachten, goede huisvesting en eerlijk werk. Tegelijkertijd houden we grip op de omvang en ontwikkeling van arbeidsmigratie. Uitgangspunt is dat de inzet van arbeidsmigranten verantwoord plaatsvindt en in balans is met de leefbaarheid van onze dorpen.

Doel

- Voldoende beschikbare arbeidskrachten
- Een eerlijk en veilig werk- en leefklimaat voor arbeidsmigranten
- Grip op arbeidsmigratie

2.5.1 Kennis en regie

Westland is landelijk expert in de registratie en huisvesting van arbeidsmigranten. Die positie willen we behouden. Daarom blijven we bestuurlijk overleggen met Rotterdam en Den Haag. Ook werken we nauw samen met de VNG en delen we onze kennis. We reageren op nieuwe wetsvoorstellen en gaan in gesprek met ministeries. Daarnaast nemen we actief deel aan het publieke debat. We communiceren duidelijk over de glastuinbouw, arbeidsmigratie en het realistische tempo van robotisering en AI. Zo delen we feiten en corrigeren we onjuiste aannames.

De komende jaren verandert de arbeidsmigratie ingrijpend. Enerzijds door veranderingen in de herkomst van arbeidsmigranten, anderzijds door technologische ontwikkelingen zoals AI en robotisering, die de vraag naar arbeid beïnvloeden. Daarom maken we een Westlandse visie op arbeidsmigratie. Daarin kijken we naar economie, arbeidsmarkt, registratie, uitzendbranche, huisvesting en het voorkomen van misstanden. Deze visie vormt de basis voor ons beleid.
Daarnaast voeren we het Platform arbeidsmigranten in als basis voor de registratie. Zo krijgen we betrouwbaarder inzicht in ingezetenen en niet-ingezetenen. Deze gegevens gebruiken we voor de Basisregistratie Personen (BRP), Bouw- en Woontoezicht en het voorkomen van uitbuiting en misstanden. Ook versterken we het Informatiepunt Arbeidsmigranten, dat we breed toegankelijk maken.

Resultaat

- Westlandse visie op arbeidsmigratie
- Platform arbeidsmigranten waar alle uitzendorganisaties op aansluiten
- Samenwerkingsovereenkomst met handhavende instanties om meer informatie over malafide partijen te verzamelen
- Informatieve campagnes over de noodzaak van arbeidsmigratie en consequenties van een mogelijk verbod op uitzendwerk
- Breed toegankelijk Informatiepunt Arbeidsmigranten (IPA)

2.5.2 Huisvesting

We zetten in op voldoende, veilige en goed beheerde huisvesting voor arbeidsmigranten. Dat kan op grootschalige locaties en kleinschalig op het erf van de tuinder. Met passende huisvesting zorgen we voor goede leefomstandigheden voor arbeidsmigranten en dragen we bij aan de leefbaarheid van onze dorpen.
We evalueren de regels voor huisvesting bij de tuinder en kijken of we deze kunnen versoepelen om dit vaker mogelijk te maken.

Resultaat

- Voldoende kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten door betrouwbare partijen
- Realisatie huisvestingsprojecten Oostbuurtseweg, ABC Westland en Flora Campus Westland

3. Stevig op de kaart

Gemeenten krijgen in toenemende mate te maken met nationale en internationale ontwikkelingen die impact hebben lokale vraagstukken. Daarnaast groeit Westland qua inwoneraantal en economische betekenis en neemt de complexiteit van maatschappelijke opgaven toe. Dit vraagt om een stevige positie van Westland en een solide samenwerking met provincie, Rijk, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), waterschappen, woningcorporaties, ondernemers en maatschappelijke partners.

We versterken de positie van Westland als innovatieve regio en internationaal toonaangevend glastuinbouwcluster. Een stevige positionering biedt kansen voor ondernemers en trekt talent en kennis aan. Met een duidelijke boodschap vergroten we onze invloed bij de provincie, het Rijk, Europa en internationale partners. Dat is essentieel om steun te krijgen voor beleid en investeringen in Westland en de regio.

De betekenis van Westland reikt verder dan onze gemeentegrenzen. De kennis, technologie en producten uit Westland dragen bij aan een van de grootste opgaven van deze tijd: voldoende duurzaam geproduceerd voedsel voor een groeiende wereldbevolking. Juist daarom is het belangrijk dat overheden, kennisinstellingen en bedrijven uit binnen- en buitenland Westland goed weten te vinden. We maken onze expertise, innovaties en praktijkervaring internationaal zichtbaar

en toegankelijk. Zo versterken we onze eigen regio én dragen we bij aan mondiale voedselzekerheid. Niet voor niks werkt Westland mee aan de nationale Strategische Agenda Voedselzekerheid.

Doel

- Westland op de kaart als leidende glastuinbouwregio van Nederland en voorbeeldregio voor de wereld als het gaat om voedselzekerheid
- Steun voor de glastuinbouw in beleid van provincie en Rijk en in de bijbehorende investeringsagenda's

3.1 Regio, provincie en Rijk

We willen onze positie als nationale en internationale koploper behouden en versterken. Daarom zetten we ons actief in voor voldoende ruimte voor ondernemers, innovatie, verduurzaming en economische ontwikkeling. Daarbij zijn we afhankelijk van keuzes van andere overheden. Denk aan het provinciale omgevingsbeleid, NOVEX Zuidelijke Randstad en de Nota Ruimte van het Rijk. Om invloed te hebben versterken we onze bestuurlijke positie en onze zichtbaarheid in de regio, bij de provincie en bij het Rijk.

We werken aan een sterk en duidelijk profiel van Westland. We laten actief zien waar de glastuinbouwsector voor staat. Ook maken we duidelijk hoe de sector bijdraagt aan voedselzekerheid, innovatie, werkgelegenheid en duurzaamheid.

We investeren in sterke relaties en voeren een actieve lobby. Dat doen we voor de glastuinbouw én voor andere thema's die belangrijk zijn voor Westland. Zo brengen we onze belangen duidelijk onder de aandacht. In bestuurlijke en ambtelijke overleggen laten we steeds zien welke meerwaarde Westland heeft voor Nederland en Europa. Dat doen we bijvoorbeeld in de Economic Board Zuid-Holland (EBZ), de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en verschillende VNG-commissies. Tegelijkertijd blijven we kritisch op nut en noodzaak van overleggen.

Resultaat:

- Sterke bestuurlijke aanwezigheid in belangrijke netwerken en overleggen
- Duidelijke boodschappen die aansluiten bij de lobbyprioriteiten
- Beter imago van Westland bij regio, provincie, Rijk en Europa

3.2 Europa en mondiaal

Ook internationaal versterken we onze positie en ons imago. We nemen deel aan internationale handelsreizen, ontvangen internationale delegaties en ontwikkelen de Global Alliance of Horticulture Regions verder. Westland heeft dit wereldwijde netwerk van glastuinbouwregio's opgericht. De aangesloten regio's delen kennis, innovatie en ervaring en werken samen aan duurzame voedselproductie en voedselzekerheid. Tegelijkertijd versterkt de Global Alliance de internationale positie van Westland en biedt het kansen voor ons bedrijfsleven.

In Europa voeren we een sterke lobby voor gunstige regelgeving. Ook onderzoeken we welke subsidiemogelijkheden er zijn. Westland is hiervoor goed gepositioneerd. De burgemeester is voorzitter van de Nederlandse delegatie in het Europees Comité van de Regio's. Daarnaast blijven we partner bij het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Daar stemmen we onze lobby af met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Resultaat:

- Sterke en duidelijke positionering van de gemeente op Europees en mondiaal niveau
- Uitbreiding van de Global Alliance of Horticulture Regions in januari 2027 naar 50 leden

4. Aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving

We werken aan een Westland waar inwoners prettig wonen, werken en recreëren. Onze dorpen moeten aantrekkelijk blijven, met goede voorzieningen en een openbare ruimte die schoon, veilig en groen is. We maken de leefomgeving klaar voor de toekomst. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, want de kwaliteit van onze leefomgeving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

4.1 Openbare ruimte

We onderhouden wegen, fietspaden, groen, speelplekken en andere openbare voorzieningen goed. Daarbij letten we extra op mogelijkheden om te bewegen en te vergroenen.

Ook zorgen we voor afvalinzameling en afvalverwerking die betaalbaar en klaar voor de toekomst zijn. Inwoners kunnen rekenen op goede voorzieningen en efficiënte dienstverlening.

Doel

- Een goed onderhouden buitenruimte die uitnodigt om te bewegen, te spelen en te ontmoeten
- Meer en beter groen
- Verbeterde kwaliteit recreatiegebieden
- Een moderne gemeentewerf die past bij de omvang van Westland
- Toekomstbestendige en betaalbare afvalinzameling en -verwerking
- Zicht op een mogelijke locatie voor een crematorium in Westland

4.1.1 Beheer en onderhoud buitenruimte

We streven naar een beweegvriendelijke omgeving van hoogwaardig niveau. Een planmatige aanpak van het beheer van de openbare ruimte vormt hiervoor de basis. We meten de kwaliteit regelmatig en rapporteren daarover. Op basis daarvan plannen we onderhoud en vervanging. Extra aandacht gaat uit naar goede voet- en fietspaden. Vanuit het Actieplan Overal Actief investeren we daarnaast in aantrekkelijke, toegankelijke en uitdagende speel- en beweegvoorzieningen.

Onze buitendienst vormt in dit alles een onmisbare schakel. Samen met aannemers werken onze medewerkers aan een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen, te spelen en te ontmoeten.

Resultaat

- Geactualiseerd Gebiedsgericht Plan met vastgestelde kwaliteitsniveaus en andere strategische uitgangspunten voor het onderhoud van de buitenruimte
- Planmatig onderhouden buitenruimte, op basis van de vastgestelde kwaliteitsniveaus
- Rapportages metingen kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte
- Uitgevoerd investeringsprogramma voor grootonderhoud en vervanging van de kapitaalgoederen, zoals riolering, wegen, groen, lichtmasten, speeltoestellen en bruggen

4.1.2 Groen

We geven het groen in onze gemeente een stevige impuls. Samen met onze partners gaan we door met de projecten uit Groen = Goud. Voor dit programma maken we een opvolger: het Actieplan Groen 2.0. We investeren in meer bomen, groene verblijfsplekken en sterkere natuurverbindingen. Daarmee verbeteren we de leefomgeving én maken we Westland mooier en klimaatbestendiger. Meer groen helpt tegen hittestress en zorgt voor verkoeling in de openbare ruimte.
Verder blijven we scholen ondersteunen bij het realiseren van groenblauwe schoolpleinen die uitnodigen om te spelen en te ontspannen.
We streven ernaar jaarlijks drie schoolpleinen groenblauw in te richten en onderzoeken hoe we ook scholen voor het voortgezet onderwijs kunnen helpen met een groenblauwe buitenruimte.
Het Prinsenbos vernieuwen we, zodat het aantrekkelijk en veilig blijft.

Resultaat

- Groenbeleid opgenomen in het omgevingsprogramma Groen, Water en Bodem
- Actieplan Groen 2.0
- Gezond en gevarieerd groen in het Prinsenbos
- Groot onderhoud De Wollebrand
- Heringericht Oranjeplein (Maasdijk)
- Uitgevoerde projecten Groen = Goud
- Uitgevoerde subsidieregeling groenblauwe schoolpleinen
- Onderzoek subsidie groenblauwe pleinen voortgezet onderwijs
- Groenblauwe schoolpleinen bij 2/3 van alle basisscholen in Westland
- Groenblauwe schoolpleinen bij een aantal VSO (voortgezet speciaal onderwijs)-scholen

4.1.3 Samen met inwoners

Een prettige en verzorgde openbare ruimte maken we samen. Betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zorgt voor meer begrip, betere plannen en een buitenruimte die past bij de wensen van Westland. Meldingen via BuitenBeter handelen we goed en snel af. Ook boa's spelen daarbij een rol. Onze buitendienst is zichtbaar en herkenbaar aanwezig in de buitenruimte. De wijkmanager is goed vindbaar en aanspreekbaar in de wijk en heeft een verbindende rol. We communiceren duidelijk over projecten en werkzaamheden en betrekken inwoners en andere belanghebbenden vroeg bij plannen. Waar dat kan, geven we ruimte aan initiatieven en zelfbeheer.

Resultaat

- BuitenBeter meldingen tijdig en naar tevredenheid van de melder afgehandeld
- Inloopspreekuur van de wijkmanager, op een vaste plek in het dorp
- Periodieke buurtschouwen in alle dorpen

4.1.4 Afval

We zorgen voor goede en eenvoudige afvaldienstverlening. Met duidelijke communicatie helpen we inwoners om afval goed te scheiden en grondstoffen opnieuw te gebruiken. Daarnaast werken we aan een gemeentewerf die past bij de omvang en ambities van Westland. Daar kunnen inwoners hun afval makkelijk en efficiënt aanbieden.

Resultaat

- Afvalbeleidsplan
- Eerste maatregelen uit het afvalbeleidsplan geïmplementeerd
- Meer bewustzijn over nut en noodzaak van afvalscheiding bij inwoners
- Een definitieve locatie voor een nieuwe gemeentewerf

4.1.5 Crematorium en dierenopvangcentrum

We verkennen of een crematorium binnen Westland mogelijk is. We zoeken een geschikte locatie en bekijken of dit financieel en ruimtelijk haalbaar is.

We zetten de tijdelijke locatie van Dierenopvang-centrum Westland (DOCW) om naar een permanente locatie. Daartoe leggen we de locatie vast in het omgevingsplan.

Resultaat

- Besluit over de uitkomst van een nader onderzoek naar locatie en haalbaarheid van een crematorium in Westland
- Verankering locatie DOCW in het omgevingsplan

4.2 Milieu, water en klimaat

We werken aan een gezond en klimaatbestendig Westland. Daarbij richten we ons op betere luchtkwaliteit, minder wateroverlast en schoner oppervlaktewater. Ook willen we overlast door geluid, licht en hitte verminderen. In wijken in De Lier waar funderingsproblemen

en bodemdaling voorkomen, werken we samen met belanghebbenden aan een toekomstbestendige aanpak.

We geven zelf het goede voorbeeld bij de klimaatbestendige inrichting van de buitenruimte en gebouwen. Daarmee willen we inwoners verleiden om ook maatregelen te nemen in hun eigen leefomgeving.

Doel

- Een betere waterkwaliteit, in lijn met de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW)
- Perspectief voor wijken met funderings- en bodemdalingsproblemen
- Een toekomstbestendig, klimaatadaptief Westland

4.2.1 Water

We vragen ondernemers hun bedrijfsvoering zo in te richten dat die geen negatief effect heeft op de waterkwaliteit. Daarmee sluiten we aan bij de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook willen we bij zware regen droge voeten houden. Daarom maaien en baggeren we watergangen op tijd. We dringen er bij het Hoogheemraadschap van Delfland op aan de juiste maatregelen voor Westland te nemen. Naast het creëren van extra capaciteit voor periodes van wateroverschot en droogte zijn ook innovatieve oplossingen nodig. Samen met ondernemers en andere overheden werken we aan duurzame gietwatervoorzieningen, zoals effluent. Dat is gezuiverd riool- en afvalwater dat als waterbron kan fungeren. We onderzoeken welke ruimtelijke mogelijkheden we hiervoor hebben.

Resultaat

- Begeleiding, maatwerk en haalbare stappen voor ondernemers op het gebied van waterzuivering, hergebruik en emissievermindering
- Toekomstgerichte plannen voor gebieden met aantoonbare waterproblematiek, samen met het hoogheemraadschap
- Onderzoek realisatiemogelijkheden project Zee tot Zweth en andere groenblauwe verbindingszones

4.2.2 Gezonde leefomgeving

We willen schade aan natuur, leefomgeving en gezondheid zoveel mogelijk beperken. Daarom werken we toe naar het voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit in 2030. Daarnaast zetten we in op het verminderen van geluidshinder. We actualiseren het verkeerslawaaibeleid vanwege een wetswijziging. Ook actualiseren we de EU-geluidskaart. Die vormt straks de wettelijke basis voor het volgende verplichte actieplan geluid in 2029.

Resultaat

- Uitvoeringsplan om te voldoen aan de Europese verplichting m.b.t. luchtkwaliteit
- Geactualiseerd verkeerslawaaibeleid
- Geactualiseerde EU-geluidskaart

4.2.3 Klimaatadaptatie

We verbinden klimaatadaptatie met de inrichting van de openbare ruimte. We investeren in meer groen, water en een duurzame inrichting van onze dorpen. Daarbij kijken we niet alleen naar woongebieden, maar ook naar bedrijventerreinen en het glastuinbouwgebied. Samen met ondernemers werken we aan gebieden die groener, koeler en beter bestand zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Resultaat

- Geactualiseerde klimaatstrategie en uitvoeringsagenda, als onderdeel van het omgevingsprogramma Groen, Water en Bodem
- Onderzoek naar subsidie voor klimaatadaptatie door inwoners en subsidie voor groenblauwe pleinen voortgezet onderwijs

4.2.4 Bodemdaling

In sommige wijken in De Lier zetten bodemdaling en funderingsproblemen de kwaliteit van woningen en de leefomgeving onder druk. Samen met bewoners en partners werken we aan een toekomstbestendige aanpak. We onderzoeken welke maatregelen nodig zijn om deze gebieden op de lange termijn leefbaar te houden.

4.3 Toerisme en recreatie

Westland heeft veel te bieden voor recreanten. We koesteren kleinschalig toerisme en recreatie. Daarbij bewaken we de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze kust en natuurgebieden. We kiezen niet voor massatoerisme, omdat we onze unieke kustidentiteit willen beschermen. Daarom voeren we de acties uit de Kustvisie uit. De recreatieve mogelijkheden in Westland blijven hoogwaardig.

Doel

- Kleinschalig toerisme dat bijdraagt aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente

4.3.1 Toeristische voorzieningen

We willen dat inwoners en bezoekers de kust goed kunnen bereiken. Daarom werken we aan voldoende fietsparkeerplaatsen bij de strandopgangen. Ook verkennen we de mogelijkheden voor een kleinschalige recreatieve haven aan het binnenwater. Zo maken we het water beter bereikbaar en aantrekkelijker voor recreanten.

Resultaat

- Uitbreiding fietsparkeren strandopgangen

4.3.2 Nationaal park Hollandse Duinen

In april 2026 kreeg Nationaal Park Hollandse Duinen de officiële status van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Het gebied loopt van Hoek van Holland tot Noordwijk. Ook de Westlandse kust, het Staelduinse Bos en de aangesloten watergangen en ecologische zones maken hier deel van uit.
We benutten de kansen van het Nationaal Park om recreatie verder te ontwikkelen en het toeristisch perspectief van Westland te versterken. Dat doen we op een manier die past bij onze ambitie. Ook blijven we aandacht houden voor natuurbehoud en natuurverbetering in het gebied.

4.4 Openbare orde en veiligheid

We houden Westland veilig en leefbaar. Daarbij pakken we thema's in samenhang aan. We richten ons op het voorkomen van verstoringen van de openbare orde, het beheersbaar houden van risico's en het tijdig signaleren van ontwikkelingen. We werken niet alleen vanuit incidenten, maar vooral vanuit prioriteiten, data en maatschappelijke effecten. De aanpak van ondermijning blijft een belangrijke prioriteit. Ook veiligheid op straat en in de buurt vinden we belangrijk. We blijven het Westlands Controle Team (WCT) inzetten onder regie van de gemeente.

Westland veilig en leefbaar houden is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We werken nauw samen met politie, Veiligheidsregio Haaglanden (waaronder de brandweer en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)), inwoners en ondernemers. Ook de reddingsbrigades en buurtpreventieteams spelen daarin een belangrijke rol. Met het Westlands Veiligheidsbeleid en de uitvoeringsprogramma's zorgen we voor een samenhangende, voorspelbare en flexibele inzet. Daarmee sluiten we aan bij de ambities van de integrale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH.

Doel

- Een gemeente waarin inwoners en ondernemers veilig kunnen wonen, werken en recreëren en mensen zich veilig voelen
- Vergrote zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners, bedrijven en gemeenschappen

4.4.1 Veiligheidsbeleid

Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en veiligheidspartners maken we nieuw Westlands Veiligheidsbeleid (WVB). Daarin leggen we haalbare ambities en duidelijke prioriteiten vast.

Resultaat

- Westlands Veiligheidsbeleid 2027-2030 met bijbehorende uitvoeringsprogramma's
- Jaarlijkse voortgangsrapportage WVB

4.4.2 Strandveiligheid

We zorgen samen met partners, zoals de reddingsbrigade, voor een veilige Westlandse kust. We investeren in preventie, toezicht, samenwerking en huisvesting. Zo versterken we de strandveiligheid voor inwoners en bezoekers.

Resultaat

- Geoptimaliseerde trainingsruimte en gebruiksruimte reddingsbrigade 's-Gravenzande

4.4.3 Ondermijning

We versterken de aanpak van ondermijning. Dat doen we door intensiever samen te werken met partners, signalen beter te benutten en bestuursrechtelijke instrumenten in te zetten. We vergroten de weerbaarheid van inwoners en ondernemers. Zij moeten onveilige situaties herkennen en weten waar zij signalen kunnen melden. Zo maken we Westland minder aantrekkelijk voor georganiseerde criminaliteit.

4.4.4 Preventie en vroegsignalering

Samen met veiligheids- en sociaal-maatschappelijke partners zetten we in op vroegsignalering en preventie. Zo signaleren we veiligheidsproblemen eerder en voorkomen we problemen waar dat kan. Leefbaarheidskringen, de Zorg- en Veiligheidskamer en de Jeugdkamer spelen hierin een belangrijke rol.

4.4.5 Maatschappelijke weerbaarheid

We versterken de maatschappelijke weerbaarheid van Westland. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners bereiden we ons voor op langdurige verstoringen. Denk aan uitval van energie, drinkwater, digitale netwerken of communicatie. We verbinden netwerken, delen kennis en bieden handelingsperspectief. Ook bouwen we met partners aan een continuïteitsstructuur. Die helpt de samenleving om ook in bijzondere omstandigheden te blijven functioneren.

4.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

In 2025 stelde de gemeente de Koersnota en de integrale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2029 vast. We voeren deze strategie uit met een jaarlijks uitvoeringsprogramma en een jaarverslag. Daarover leggen we verantwoording af aan de provincie Zuid-Holland als interbestuurlijk toezichthouder. We werken toe naar een integraal uitvoeringsprogramma in 2029, waarin alle domeinen zijn opgenomen. Elk jaar informeren we de raad over de ontwikkelingen. Ook geven we de raad ruimte om input te leveren voor het jaarprogramma. De U&H-strategie sluit aan op het nieuwe Westlands Veiligheidsbeleid.

We zetten vergunningverlening, toezicht en handhaving zichtbaar, duidelijk en voorspelbaar in. Zo behouden en versterken we de veiligheid, leefbaarheid en gezondheid in Westland. We werken

minder vanuit losse incidenten en meer vanuit duidelijke prioriteiten. Onze inzet richt zich op het snijvlak van ruimte, veiligheid en het sociaal domein.

Bij toezicht en handhaving houden we oog voor de menselijke maat. Tegelijkertijd is de overheid in beginsel verplicht om op te treden bij overtredingen. Die uitgangspunten kunnen goed samengaan. Maatwerk zit vooral in de manier waarop we handhaven, bijvoorbeeld met overleg, hersteltermijnen en begeleiding. Dit geldt ook voor de Omgevingsdienst Haaglanden, die de wettelijke milieutaken voor de gemeente uitvoert.

Doel

- Hoogwaardige, betrouwbare en toekomstbestendige uitvoering van de vergunningverlening
- Een samenhangende aanpak van toezicht en handhaving die bijdraagt aan het zijn en blijven van een veilige, leefbare en gezonde gemeente

4.5.1 Vergunningen

We versnellen en vereenvoudigen de vergunningverlening. Dat doen we met slimme digitalisering, duidelijke informatie vooraf en een betere aansluiting tussen initiatief en vergunning. Zo verkorten we doorlooptijden en maken we processen voorspelbaarder. We benutten waar mogelijk de ruimte voor vergunningvrij bouwen. Ook zorgen we dat aanvragen op tijd worden afgehandeld. Daarnaast onderzoeken we hoe processen sneller kunnen, zonder zorgvuldigheid, participatie en wettelijke kwaliteit uit het oog te verliezen.

Bij de evaluatie van de regels voor huisvesting bij tuinders bekijken we of versoepeling mogelijk is. Kwaliteit en een goede ruimtelijke inpassing blijven daarbij belangrijk.

We stellen een nieuwe Welstandnota op als toetsingskader voor de uiterlijke kwaliteit van bouwplannen. Ook maken we een nieuwe Centrumregeling Archeologie. Daarin leggen we vast hoe we met de gemeente Delft samenwerken op het gebied van archeologie.

Resultaat

- Verbeterde kwaliteit, verkorte doorlooptijd en vergrote klanttevredenheid
- Nieuwe Welstandsnota
- Nieuwe Centrumregeling Archeologie

4.5.2 Toezicht en handhaving

We versterken toezicht en handhaving door zichtbaar aanwezig te zijn in de dorpen. We stellen duidelijke prioriteiten, leggen jaarlijks verantwoording af en werken nauwer samen met ketenpartners. Zo bouwen we aan een effectieve en samenhangende aanpak. Daarbij kijken we ook naar maatschappelijke opgaven in het sociaal domein, zoals het tegengaan van zorgfraude en het versterken van toezicht op kinderopvang.
Met duidelijke communicatie over onze inzet en resultaten vergroten we de transparantie. Zo versterken we het vertrouwen van inwoners en ondernemers.

Resultaat

- Geïmplementeerde Uitvoerings- & Handhavingsstrategie VTH
- Jaarverslag en uitvoeringsprogramma VTH
- Positief oordeel provincie Zuid-Holland in het kader van interbestuurlijk toezicht
- Zichtbare aanwezigheid van toezichthouders en handhavers in de gemeente

5. Iedereen doet mee

In Westland is de sociale cohesie sterk. We laten we niemand aan de zijlijn staan en helpen inwoners zo zelfstandig mogelijk te leven. Dat geldt ook voor nieuwkomers, die snel onderdeel moeten worden van onze samenleving. Als dat nodig is, bieden we passende ondersteuning. Kinderen en jongeren krijgen ruimte om zich goed te ontwikkelen. Zo bouwen we aan een gemeente waarin iedereen mee kan doen.

5.1 Bestaanszekerheid

Inwoners hebben een stevige basis nodig om zelfstandig mee te doen in de samenleving. Werk speelt daarbij een belangrijke rol. Daarom helpen we inwoners om werk te vinden als dat kan. Lukt werk nog niet, dan kijken we naar passend onderwijs of maatschappelijke participatie. Ook signaleren we geldzorgen bij inwoners en ondernemers zo vroeg mogelijk. Zo kunnen we hen op tijd helpen. Met gericht minimabeleid versterken we de bestaanszekerheid.

De Westlandpas hoort daarbij. Zo willen we armoede en sociale uitsluiting voorkomen. We hebben daarbij extra aandacht voor kinderen en gezinnen.

Doel

- Meer inwoners aan het werk of actief in de samenleving
- Jaarlijkse afname van het aantal bijstandsgerechtigden

- Meer inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt die via Social Return on Investment (SROI) doorstromen naar werk, leertrajecten of participatie.
- Patijnenburg als toekomstbestendige en financieel gezonde uitvoeringsorganisatie voor werk en participatie
- Zo vroeg mogelijke signalering van financiële problemen zodat passende ondersteuning kan worden geboden en schulden worden voorkomen of beperkt
- Toename gebruik van minimaregelingen door ervoor te zorgen dat inwoners die er recht op hebben deze beter weten te vinden en er daadwerkelijk gebruik van maken

5.1.1 Werk en participatie

Werk helpt mensen om zelfstandig te zijn en draagt bij aan ontwikkeling en welzijn. Samen met Patijnenburg bieden we maatwerk om inwoners duurzaam aan het werk te helpen. Nieuwkomers begeleiden we direct naar werk. Dat helpt bij het leren van de taal en bij hun integratie. Deze aanpak is niet vrijblijvend.
Inwoners die nog niet kunnen werken helpen we om mee te doen in de samenleving, want meedoen is een waardevolle eerste stap richting werk. Jongeren zonder startkwalificatie begeleiden we in de eerste plaats naar onderwijs. Als dat niet kan, kijken we naar werk of een combinatie van werken en leren.

Patijnenburg is onze belangrijkste partner voor werk en re-integratie. We willen dat Patijnenburg deze rol ook in de toekomst goed kan blijven uitvoeren. Daarom werken we aan een organisatie die financieel gezond is en inhoudelijk sterk blijft. We maken duidelijke keuzes over opdrachten, sturing en geld. Deze keuzes moeten passen bij de doelgroep en bij wat nodig is in Westland.

Resultaat

- Verbeterde en nieuwe re-integratie-trajecten gericht op uitstroom naar duurzaam werk (voor onder andere status-houders en jongeren) via Patijnenburg
- Nieuwkomers direct aan het werk
- Afspraken met werkgevers over instroom, begeleiding en taalontwikkeling
- Doorontwikkelde aanpak maatschappelijke participatie voor inwoners met grotere afstand tot de arbeidsmarkt
- Versterkte integrale aanpak voor jongeren om uitval te voorkomen

5.1.2 Schuldhulpverlening

We zetten in op preventie en vroegsignalering, zodat financiële problemen eerder worden herkend en aangepakt. Door inwoners en zelfstandig ondernemers tijdig passende ondersteuning te bieden, versterken we hun financiële zelfredzaamheid en voorkomen we waar mogelijk problematische schulden.

Resultaat

- Evaluatie vroegsignalering en verbetermaatregelen
- Betere financiële vaardigheden inwoners door educatie en preventieve (groeps)trainingen
- Structurele inzet van de 18+-kaart, educatie op scholen en ouderinformatie
- Doorontwikkeld Netwerk Hulp bij Geldzorgen
- Ondersteuningsaanpak voor (ex-) ondernemers

5.1.3 Social Return on Investment (SROI)

Samen met Patijnenburg, werkgevers en ondernemersorganisaties werken we aan een inclusieve arbeidsmarkt, waarin maatschappelijke impact en economische kracht hand in hand gaan. We willen dat de opbrengst van Social Return on Investment (SROI) zoveel mogelijk in Westland terechtkomt. Met Social Return on Investment bedoelen we het principe waarbij organisaties bij opdrachten en investeringen ook maatschappelijke waarde creëren, bijvoorbeeld door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen op werk, opleiding of ontwikkeling te geven. We

waarderen en stimuleren Westlandse bedrijven die hieraan bijdragen, onder andere door inzet van de waarderingsprijs.

Resultaat

- Werkgeversnetwerk met meer aandacht voor SROI
- Groei van het aantal plaatsingen bij Westlandse werkgevers

5.1.4 Minimabeleid

We evalueren het minimabeleid, waar de Westlandpas een belangrijk onderdeel van is. Op basis van de uitkomsten maken we inkomensregelingen toegankelijker en beter gericht op de inwoners die deze ondersteuning nodig hebben. Daarnaast onderzoeken we of het aanbod van voorzieningen en kortingen via de Westlandpas kan worden uitgebreid. Ook versterken we de samenwerking met uitvoerders en aanbieders, zodat inwoners beter worden bereikt en ondersteund.

Resultaat

- Evaluatie minimabeleid
- Doelgericht en toegankelijk aanbod van minimavoorzieningen, inclusief Westlandpas
- Verbeterde samenwerkingsafspraken met uitvoerder(s) en aanbieders Westlandpas

5.2 Zorg en ondersteuning

Westland heeft een sterke samenleving met hechte sociale structuren. Veel eerste zorgvragen worden dichtbij en gezamenlijk opgevangen. Dat is waardevol, want zo voorkomen we vaak zwaardere en duurdere zorg. Als ondersteuning nodig is, bieden we zorg die toegankelijk, passend en van goede kwaliteit is. We organiseren die zorg zoveel mogelijk dicht bij inwoners en samen met lokale partners. Zo kunnen mensen langer zelfstandig wonen en contact houden met anderen. Intensieve zorg blijft beschikbaar voor inwoners die daarop zijn aangewezen. We handelen zorgaanvragen zo snel mogelijk af, in ieder geval binnen de wettelijke termijn. Ook letten we erop dat zorg effectief is en niet langer duurt dan nodig is.

Door nauw samen te werken met zorg- en welzijnspartners houden we het sociaal domein beheersbaar en zien we op tijd wat nodig is. De Adviesraad Sociaal Domein Westland (ASDW) en het Platform Gehandicapten Westland (PGW) betrekken we bij de ontwikkeling en evaluatie van beleid.

Doel

- Kwalitatief hoogwaardige en passende ondersteuning vanuit een sterk netwerk met zorg- en welzijnspartners, met oog voor preventie, eenzaamheidsbestrijding en ondersteuning bij complexe ziektebeelden, zoals dementie

5.2.1 Wmo/Zorg

De vergrijzing heeft grote gevolgen voor ondersteuning en zorg. Door groei van het aantal ouderen neemt ook de vraag naar ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) toe. Zorgvragen worden bovendien ingewikkelder. Dat komt onder andere doordat meer inwoners dementie of een chronische aandoening krijgen. Daarom ontwikkelen we een aanpak die klaar is voor de toekomst. Eigen regie en passende ondersteuning staan daarin centraal. We kijken ook naar de verbinding tussen jeugd en Wmo/Zorg. Zorg voor één persoon bekijken we altijd in de situatie van het gezin.

Verder onderzoeken we of we Wmo-ondersteuning opnieuw inkopen of bestaande afspraken verlengen. Hiervoor maken we een nieuwe inkoopvisie. Dat doen we samen met de andere gemeenten in H5-verband, te weten Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Rijswijk. Op de aangekondigde landelijke stelselwijziging Wmo-hulp bij het huishouden anticiperen we door in de inkoopvisie rekening te houden met de uitgangspunten van de nieuwe wetgeving.

Resultaat

- Beleid op het gebied van wonen, zorg en welzijn op basis van een analyse van de demografische ontwikkelingen
- Nieuwe inkoopvisie Wmo
- Nieuwe dan wel verlengde inkoopcontracten Wmo per 1 januari 2028

5.2.2 Preventie en vroegsignalering zorg

We sluiten aan bij het landelijke Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en de regionale samenwerking binnen het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA). Op basis van een uitvoeringsplan werken we samen met zorg-, welzijns- en maatschappelijke partners aan een beweging van zorg naar gezondheid. Preventie en vroegsignalering staan daarbij centraal. We helpen inwoners om gezond en zelfstandig te leven en signaleren problemen zo vroeg mogelijk. Zo willen we zwaardere zorg en ondersteuning zoveel mogelijk voorkomen.

Doel is het RIGA en het op te stellen uitvoeringsplan AZWA samen met onze partners duurzaam structureel te financieren om zo min mogelijk afhankelijk te zijn van rijksfinanciering.

Resultaat

- Structurele financiering RIGA en uitvoeringsplan AZWA
- Uitvoeringsplan AZWA

5.2.3 Eenzaamheid en dementie

Eenzaamheid kan grote gevolgen hebben voor welzijn, gezondheid en zelfredzaamheid. Daarom blijven we werken aan het voorkomen en verminderen van eenzaamheid. Vitis Welzijn coördineert de lokale aanpak Eén tegen Eenzaamheid. Periodiek maken we daar samen duidelijke afspraken over. Zo blijft de aanpak aansluiten bij wat inwoners nodig hebben.

Westland wil een dementievriendelijke gemeente zijn. Samen met onze sociale partners, zorgaanbieders en Alzheimer Nederland maken we hiervoor een nieuwe aanpak.

Resultaat

- Periodieke afspraken met Vitis Welzijn over de aanpak van eenzaamheid
- Aanpak Dementievriendelijke gemeente

5.2.4 Verpleeghuisbedden

Wij willen voldoende verpleeghuisbedden voor onze inwoners. Hoewel de wettelijke verantwoordelijkheid hiervoor bij de zorgkantoren ligt, voelen we ons als gemeente medeverantwoordelijk. We blijven in gesprek met zorgkantoren, zorgaanbieders en andere partners om toekomstbestendige woningen met zorg te realiseren. We bespreken de groeiende vraag naar verpleegzorg en de beschikbare capaciteit daarvan. Ook signaleren we knelpunten en brengen we de behoefte van Westland onder de aandacht. We richten ons daarbij niet alleen op permanente verpleeghuisplaatsen, maar ook op tijdelijke verpleeghuiszorg. Denk daarbij

aan revalidatiebedden en verblijf in zorghotels. Ook vragen we aandacht voor het Volledig Pakket Thuis (VPT) als alternatief voor intramurale verpleeghuisplaatsen.
Waar dat kan, helpen we initiatieven die zorgen voor passende zorgvoorzieningen.

Resultaat

- Realisatie 100 verpleeghuisbedden in Westland

5.3 Jeugd

Kinderen en jongeren in Westland moeten veilig en gezond kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen, ongeacht hun achtergrond of thuissituatie. Wij gunnen alle Westlandse kinderen een jeugd zonder jeugdhulp, maar zien dat sommige gezinnen en jeugdigen wel specialistische jeugdhulp nodig hebben. Voor hen willen we snel goede hulp beschikbaar hebben.
Om problemen zoveel mogelijk te voorkomen, zetten we ook bij jeugdigen in op preventie en vroegsignalering.

Doel

- Een veilige, gezonde en kansrijke omgeving om op te groeien
- Passende zorg en ondersteuning voor kinderen en jongeren die dat nodig hebben
- Versterkte samenwerking tussen onderwijs, sport, veiligheid, jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg

5.3.1 Jeugd- en jongerenbeleid

We willen dat onze jeugd en jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving. Daarom ontwikkelen we jeugd- en jongerenbeleid waarin verschillende thema's samenkomen. We richten ons daarbij op de leefstijl en het welbevinden. Daarbij hebben we aandacht voor vrije tijd, sport en bewegen, voeding, gezondheid, mentale weerbaarheid, middelengebruik, participatie en veiligheid. Door deze onderwerpen in samenhang te bekijken, sluiten beleid, voorzieningen en ondersteuning beter aan bij de leefwereld van jongeren. Dit moet op termijn leiden tot een afname van de druk op jeugdzorg.

Resultaat

- Jeugd- en jongerenbeleid gericht op veilig, gezond en kansrijk opgroeien in Westland

5.3.2 Jeugdhulp

Kinderen en jongeren die ondersteuning nodig hebben, bieden we passende hulp van goede kwaliteit. We kijken daarbij naar de situatie waarin het kind opgroeit. Dit past bij de verbreding van jeugdzorg naar familiezorg. We trekken hierin actief samen op met het Sociaal Kernteam.

Voor de inkoop en uitvoering van jeugdhulp werken we samen met de gemeenten in Haaglanden. Dat doen we via het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SBjH). We zorgen daarbij voor een goede balans tussen regionale samenwerking en lokale invloed. De voorbereiding voor de nieuwe inkoop van jeugdhulp is gestart. Vanzelfsprekend houden we hierin rekening met wijzigingen in de Jeugdwet.

Resultaat

- Nieuwe inkoop jeugdhulp

5.3.3 Jeugdgezondheidszorg

Voor de inkoop en levering van jeugdgezondheidszorg werken we regionaal samen met Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West (JGZ ZHW). We evalueren de huidige samenwerking. Daarbij kijken we of de afspraken klaar zijn voor de toekomst.

Resultaat

- Evaluatie en heroverweging samenwerking JGZ ZHW

5.3.4 Preventie en vroegsignalering jeugd

We versterken de verbinding tussen onderwijs, sport, veiligheid, jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg. Daardoor kunnen signalen die wijzen op problemen eerder worden opgepakt. Kinderen, jongeren en gezinnen krijgen dan sneller de ondersteuning die zij nodig hebben.

Resultaat

- Afspraken over signalering, doorverwijzing en ondersteuning

5.3.5 Veiligheid scholen

Samen met scholen voor voortgezet onderwijs, schoolbesturen en de politie werken we vanuit het project VIOS (Veilig In en Om School) aan een veilige omgeving voor jongeren. We trekken samen op bij preventie, signalering en de aanpak van veiligheids-problemen. Op basis van de resultaten die we halen, rollen we het project verder uit naar andere scholen.

Resultaat

- Gezamenlijke aanpak voor een veilige leer- en leefomgeving op en rond scholen voor voortgezet onderwijs

5.4 Dienstverlening sociaal domein

We zorgen dat inwoners snel passende hulp krijgen als zij ondersteuning nodig hebben. Dat geldt vooral bij complexe problemen of toenemende kwetsbaarheid. De hulp moet dichtbij en laagdrempelig zijn. Daarom organiseren we de toegang tot zorg en ondersteuning slimmer en beter. We werken daarbij nauw samen met het Sociaal Kernteam Westland, Vitis Welzijn en Patijnenburg. Ook ontwikkelen we het Doorbraak, Advies en Maatwerk-team verder door. Met deze aanpak voorkomen we dat problemen groter worden. Zo kunnen inwoners blijven meedoen, zich gehoord voelen en zo lang mogelijk zelfstandig en waardig leven.

Doel

- Een sociaal netwerk waarin inwoners zich gehoord en gesteund voelen, laagdrempelig en tijdig passende ondersteuning krijgen
- Een integrale en toegankelijke aanpak waarbij de kracht van maatschappelijke partners maximaal wordt benut

5.4.1 Doorbraak, Advies en Maatwerk-team (DAM-team)

Het DAM-team helpt bij ingewikkelde sociale vraagstukken. Soms passen standaardregels niet goed bij wat een inwoner nodig heeft. Het team zoekt dan naar maatwerk. Ook helpt het team om samen met collega's en partners knelpunten tussen verschillende regelingen op te lossen.
We evalueren de werkwijze van het huidige DAM-team. Op basis daarvan ontwikkelen we het team verder door tot een volwaardiger team voor inwoners met meerdere problemen. Dit team krijgt een duidelijke verbinding met de verschillende toegangsorganisaties. Samen met het Sociaal Kernteam en Vitis Welzijn maken we hiervoor een projectplan.

Resultaat

- Doorontwikkeld DAM-team

5.4.2 Wachtlijsten Wmo

We willen de wachtlijsten binnen de Wmo korter maken. Door de vergrijzing verwachten we de komende jaren 200 tot 300 extra aanvragen per jaar. Dat geeft extra druk op de dienstverlening en op het beschikbare geld. Daarom zorgen we voor voldoende capaciteit, zowel in kwaliteit als in kwantiteit.

Resultaat

- Kortere wachtlijsten Wmo

6. Sterke sociale basis

Westland is een sociaal sterke gemeente. De kracht van Westland zit in betrokken inwoners en sterke netwerken. Verenigingen, vrijwilligers, mantelzorgers, scholen en maatschappelijke organisaties zorgen samen voor verbinding en ondersteuning. Daardoor voelen inwoners zich thuis en kunnen zij meedoen. Dat koesteren we. We ondersteunen verenigingen en maatschappelijke initiatieven. Ook investeren we in onderwijs, accommodaties en plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.

6.1 Welzijn

We bevorderen het welbevinden van inwoners door hun mogelijkheden om mee te doen in de samenleving te vergroten. Vitis Welzijn is onze maatschappelijke partner die inwoners ondersteunt, verbindt en activeert door ontmoeting, vrijwilligerswerk, mantelzorgondersteuning en preventieve activiteiten te organiseren.

6.2 Onderwijs

Ieder kind moet zich in Westland goed kunnen ontwikkelen. We zetten ons in voor goed onderwijs en goede kinderopvang. Samen met scholen, kinderopvang, jeugdhulp, ouders en maatschappelijke partners bouwen we sterke netwerken rond kinderen en gezinnen. We vergroten gelijke kansen en werken aan inclusieve en taalrijke leeromgevingen. Vanuit Westland Natuur- en

Techniekweb (WNT) geven we natuur-, milieu- en techniekeducatie een impuls. Ook versterken we de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Doel

- Een sterk en toekomstbestendig onderwijs- en kinderopvanglandschap
- Inclusieve, taalrijke en flexibele leeromgevingen
- Stevige verbindingen tussen onderwijs en arbeidsmarkt
- Borging kwaliteit en continuïteit van onderwijs en opvang

6.2.1 Lokale Educatieve Agenda

We vernieuwen de Lokale Educatieve Agenda (LEA). Deze agenda is het centrale platform voor samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp en gemeente. Binnen de LEA maken we duidelijke afspraken over gezamenlijke opgaven, verantwoordelijkheden en inzet. Zo pakken we vraagstukken rond kinderen en jongeren beter samen aan.

We werken aan inclusiever onderwijs, zodat zoveel mogelijk kinderen dichtbij huis kunnen leren en zich ontwikkelen. Hiervoor maken we samen met onderwijs-, kinderopvang- en zorgpartners een gezamenlijke visie en uitvoeringsagenda. We zetten in op een toegankelijk en passend aanbod waarbij gewone en specialistische ondersteuning beter op elkaar aansluiten. We brengen kansrijke mogelijkheden in beeld voor voorzieningen, samenwerking en huisvesting.

Om ieder kind een goede start te geven versterken we de voor- en vroegschoolse educatie (VVE), zodat taal- en ontwikkelingsachterstanden vroegtijdig worden herkend en aangepakt. We stimuleren de ontwikkeling van integrale kindcentra en versterken de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang. Dit verankeren we in een geactualiseerd VVE-beleid en in het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Resultaat

- Lokale Educatieve Agenda 2027–2032
- Gezamenlijke visie en uitvoeringsagenda voor de route naar inclusievere kinderopvang en inclusiever onderwijs
- Afspraken over de versterking van de samenwerking tussen regulier onderwijs, speciaal onderwijs en jeugdhulp, zodat kinderen eerder en dichter bij huis passende ondersteuning ontvangen.
- Geactualiseerd VVE-beleid

6.2.2 Aansluiting onderwijs–arbeidsmarkt

We versterken de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Zo bereiden we jongeren beter voor op de banen van de toekomst en helpen we werkgevers aan goed opgeleid talent. Om dit te bereiken stimuleren we samenwerking tussen scholen en bedrijven. We ondersteunen ook initiatieven zoals bedrijfsscholen. Daarnaast helpen we bij de ontwikkeling van praktijkgerichte opleidingen en onderzoeken en hbo-onderwijs, bijvoorbeeld op de Flora Campus.

6.2.3 Onderwijshuisvesting

We werken aan duurzame schoolgebouwen die klaar zijn voor de toekomst. Deze gebouwen sluiten aan bij wat het onderwijs nu en later nodig heeft. Alle Westlandse leerlingen moeten dicht bij huis onderwijs kunnen volgen. Daarbij houden we rekening met inclusie. Bij nieuwbouw en herontwikkeling zetten we in op integrale kindcentra, waarin kinderopvang en onderwijs samenwerken aan een doorgaande ontwikkellijn voor kinderen.

Door de groei van de gemeente en het toenemende aantal leerlingen moeten we het IHP actualiseren. We werken toe naar een breed IHP waarin primair, voortgezet en speciaal onderwijs zijn opgenomen. Ook nemen we hierin voldoende goede en veilige locaties voor het bewegingsonderwijs mee. Daarnaast is herziening van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs noodzakelijk. Dit hangt samen met een aangekondigde wetswijziging per 2027. Deze wijziging maakt het mogelijk dat gemeenten renovaties vergoeden

en dat schoolbesturen mee kunnen investeren in schoolgebouwen.
Omdat het gebruik van scholen steeds multifunctioneler wordt, moet helder zijn wie wat betaalt en wie waarvoor verantwoordelijk is. Daarom stellen we kaders op over eigendom, verhuur en medegebruik van schoolgebouwen.

Resultaat

- Nieuw breed Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- Nieuwe verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs
- Uitvoering projecten IHP, waaronder nieuwbouw De Hoogvlieger en De Expeditie in Poeldijk, realisatie van Vakcollege+ op Flora Campus Westland en een middellange termijn oplossing voor Yunus Emre.
- Kaders voor eigendom, verhuur en medegebruik van schoolgebouwen

6.3 Cultuur en erfgoed

Cultuur en erfgoed versterken de identiteit van onze dorpen. Ze brengen inwoners met elkaar in contact en bieden ruimte voor ontmoeting, ontwikkeling en ontspanning. Daarmee maken ze Westland aantrekkelijker om in te wonen en te leven. We versterken het culturele aanbod en behouden het erfgoed in Westland. Ook geven we cultuur en erfgoed een duidelijke plek in onze sociale basis en fysieke leefomgeving. Daarom maken we een plan van aanpak. Daarin leggen we vast hoe cultuur en erfgoed structureel terugkomen in beleid, plannen en projecten. Daarnaast investeren we in een eigentijds theater dat pas bij de ambities en omvang van Westland.

Doel

- Een stevige plek van cultuur en erfgoed binnen het fysieke en sociale domein
- Toekomstbestendig cultureel aanbod
- Behoud cultuurhistorisch erfgoed
- Betere benutting van het Historisch Archief Westland
- Behoud bibliotheken

6.3.1 Cultureel aanbod

Het culturele aanbod in Westland draagt bij aan educatie, welzijn, ontmoeting, talentontwikkeling en meedoen in de samenleving. Wij streven naar meer samenhang en centralisatie in het culturele aanbod, zodat middelen doelmatig worden ingezet en versnippering wordt voorkomen.
We maken prestatieafspraken met de culturele systeempartners, zoals Cultuurweb, Westlands Museum en Bibliotheek Westland, die bijdragen aan de doelstellingen van de Cultuurkoers. Die afspraken passen bij maatschappelijke ontwikkelingen.

Resultaat

- Prestatieafspraken met de culturele systeempartners
- Uitvoering en vernieuwing Cultuurkoers

6.3.2 Theater

Wij zien een theater als een onmisbare voorziening voor een sterke culturele basis. Het huidige Westlandtheater De Naald is aan het einde van zijn levensduur. Met de realisatie van een nieuw theater in Naaldwijk creëren we een toekomstbestendige voorziening die ruimte biedt aan professionele podiumkunsten, amateurkunst, educatie, film, pop en zakelijke activiteiten. Zo investeren we in een levendig cultureel hart dat generaties lang van waarde is voor Westland.

Resultaat

- Start bouw nieuw theater

6.3.3 Erfgoed

We willen ons erfgoed behouden, beschermen en zichtbaar maken voor inwoners van nu en voor toekomstige generaties. We zoeken daarbij een goede balans tussen behoud en ontwikkeling. Zo krijgt erfgoed ook een plek in de groeiende en veranderende gemeente van morgen. In de Erfgoednota liggen hiervoor de uitgangspunten vast. Deze vertalen we naar een meerjarig uitvoeringsprogramma.

Resultaat

- Meerjarig uitvoeringsprogramma Erfgoednota

6.3.4 Bibliotheek

De bibliotheek is een belangrijke plek voor ontmoeting en ontwikkeling. De bibliotheek helpt inwoners met taal, digitale vaardigheden en meedoen in de samenleving. We willen de acht volwaardige bibliotheken in Westland behouden en stimuleren de samenwerking tussen Vitis Welzijn en de bibliotheken.

Per 1 januari 2027 verandert de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Door deze wijziging moeten gemeenten, dus ook Westland, een nieuwe bibliotheekvisie vaststellen. Dat biedt ons de kans de bibliotheek neer te zetten als huis van ontmoeting en verbinding.

Resultaat

- Nieuwe bibliotheekvisie

6.3.5 Historisch Archief Westland

We zien het Historisch Archief Westland als een belangrijke voorziening die helpt om ons gezamenlijke verleden te bewaren en toegankelijk te maken. We onderzoeken hoe we de informatie uit het archief meer onderdeel kunnen laten zijn van het culturele en educatieve aanbod.

Resultaat

- Onderzoek benuttingsmogelijkheden Historisch Archief Westland

6.4 Sport

Sport en bewegen dragen bij aan een vitaal, gezond en sociaal Westland. Daarom investeren we in een aantrekkelijk sportklimaat waarin sport en bewegen toegankelijk zijn voor Westlanders van alle leeftijden en achtergronden. We zetten sport en bewegen preventief in om de gezondheid van Westlanders te verbeteren en zorgkosten te beheersen. Daarnaast zorgen we voor verbinding van sport met veiligheid, onderwijs, jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg

om signalen die op problemen wijzen eerder aan te kunnen pakken. Wij koesteren de inzet van vrijwilligers omdat zij een onmisbare schakel zijn in de Westlandse sportwereld.

Doel

- Betere gezondheid Westlanders door sport met het sociaal domein te verbinden
- Een aantrekkelijk sportklimaat in Westland, waarin sport en bewegen toegankelijk zijn voor Westlanders van alle leeftijden en achtergronden

6.4.1 Sportvoorzieningen en -beleid

Wij willen in onze gemeente voldoende goede sport- en ontmoetingsplekken hebben. Onze sportvoorzieningen groeien mee met het aantal inwoners. We voeren de Strategische Accommodatieplanning Sport 2026–2029 uit. Samen met verenigingen investeren we in velden, kunstgrasvelden, padelfaciliteiten en extra binnensportcapaciteit. De uitbreiding van Sportpark De Zweth in De Lier ronden we in deze bestuursperiode af.

We maken nieuw beleid voor sport en bewegen in Westland, inclusief een visie op sport en bewegen en beleid voor sportstimulering, sportaccommodaties en topsport. We kijken vooruit door te starten met het opstellen van een koersdocument Westlandse zwembaden.

Resultaat

- Uitgevoerde Strategische Accommodatieplanning Sport met onder andere:
  - Nieuwe sporthallen en uitbreiding binnensportcapaciteit
  - Oplevering uitbreiding Sportpark De Zweth
- Nieuw beleid voor sport en bewegen in Westland, inclusief een visie op sport en bewegen en beleid voor sportstimulering, sportaccommodaties en topsport
- Koersdocument Westlandse zwembaden

6.4.2 Sportstimulering

We stimuleren inwoners om te sporten en te bewegen. De openbare ruimte nodigt daar ook toe uit. Met het Actieplan Overal Actief investeren we in aantrekkelijke, toegankelijke en uitdagende speel- en beweegplekken. Ook onderzoeken we de inzet van buurtsportcoaches. Daarnaast willen we de kracht van topsportevenementen gebruiken om Westlanders samen te brengen en te stimuleren om zelf te sporten. We nemen dat mee in het nieuwe evenementenbeleid. We onderzoeken of we structureel gaan deelnemen aan de Marathon The Hague.

Resultaat

- Beweegroutes in alle Westlandse dorpen
- Nieuwe speel- en beweegvoorzieningen passend bij de omgeving
- Inzet buurtsportcoaches
- Borging topsportevenementen in nieuw evenementenbeleid
- Onderzoek structurele aansluiting Marathon The Hague

6.5 Maatschappelijk vastgoed

Wij zetten in op een toekomstbestendige en duurzame vastgoedportefeuille die bijdraagt aan onze maatschappelijke doelen. We maken scherpe keuzes over behoud, ontwikkeling en afstoting. Tegelijkertijd zorgen we voor heldere en eerlijke kaders voor het gebruik van gemeentelijke accommodaties en investeren we in maatschappelijke voorzieningen die ontmoeting, verbinding en leefbaarheid versterken. Ook verduurzamen we ons vastgoed om in 2050 CO_2-neutraal te zijn.

Doel

- Een toekomstbestendige en duurzame vastgoedportefeuille die bijdraagt aan leefbare en verbonden dorpen en in 2050 CO_2-neutraal is

6.5.1 Gemeentelijke gronden en gebouwen

We maken een integrale visie op gemeentelijke gebouwen en gronden. Daarin maken we onderscheid tussen gebouwen en gronden die bijdragen aan onze doelen en vastgoed dat we mogelijk kunnen afstoten of herontwikkelen. Daarnaast verduurzamen we het gemeentelijk vastgoed. Hiervoor maken we een Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP). De focus ligt op de kernportefeuille. Dat is het totaal aan vastgoed dat we behouden en dat bijdraagt aan de gemeentelijke doelen, dus exclusief vastgoed dat we afstoten. We werken met een aanpak in stappen.

Door multifunctioneel gebruik benutten we ons vastgoed optimaal en vergroten we het maatschappelijke rendement. Daarbij zorgen we voor een toekomstgerichte portefeuille voor onderwijs, sport, cultuur en welzijn die meebeweegt met maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende behoeften in de dorpen.

Resultaat

- Nota Vastgoed met integrale visie op de gemeentelijke vastgoedportefeuille
- Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP)

6.5.2 Huurprijzenbeleid

We zorgen voor transparant en toekomstbestendig huurprijzenbeleid voor gemeentelijke accommodaties. Daarmee geven we gebruikers duidelijkheid. Ook ondersteunen we hiermee maatschappelijke activiteiten en zorgen we voor een eerlijke inzet van gemeentelijke voorzieningen.

Resultaat

- Nota Huurprijzenbeleid

6.6 Evenementen

Westland staat bekend om zijn vele evenementen. Deze brengen inwoners samen, versterken de leefbaarheid en geven kleur aan de Westlandse identiteit. Daarom koesteren we onze evenementen. We werken samen met de evenementensector aan mooie, veilige evenementen met oog voor de Westlandse cultuur. Organisatoren krijgen duidelijke kaders, ondersteuning en ruimte. De gemeente denkt actief mee en handelt met lef.

Doel

- Een aantrekkelijk, veilig en toekomstbestendig evenementenklimaat waarin organisatoren kunnen rekenen op duidelijke kaders, deskundige ondersteuning en een gemeente die actief meedenkt

6.6.1 Evenementenbeleid

We stellen nieuw evenementenbeleid op. Daarbij zoeken we een goede balans tussen veiligheid en leefbaarheid. In de bijbehorende uitvoeringsagenda leggen we vast hoe we het evenementenbeleid uitvoeren. Daarin staan keuzes over locaties, veiligheid, ondersteuning en begeleiding. Ook beschrijven we hoe we samen met organisatoren werken aan een aantrekkelijk en vitaal evenementenaanbod.

Resultaat

- Nieuwe Evenementennota met uitvoeringsagenda

6.6.2 Begeleiding en vergunningverlening

Alle evenementen in Westland moeten veilig verlopen. Tegelijkertijd willen we onnodige belemmeringen voorkomen. Daarom begeleiden we organisatoren tijdig, deskundig en proactief. We denken mee over wat mogelijk is binnen de regels. Organisatoren van grote evenementen behouden een vast aanspreekpunt.

Resultaat

- Vaste aanspreekpunten voor organisatoren van grote evenementen

6.6.3 Evenemententerrein

Samen met de betrokken partijen brengen we de wensen en behoeften ten aanzien van een evenemententerrein in kaart. Op basis daarvan maken we een afgewogen keuze over de inrichting van het terrein.

Resultaat

- Onderzoek naar behoeften gebruikers evenemententerrein

7. Toegankelijk en dichtbij

We willen inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners goed helpen. Daarom zijn we zichtbaar in de samenleving, luisteren we naar wat er speelt en handelen we waar dat nodig is. Als bestuur en organisatie zijn we dichtbij en aanspreekbaar. In alles wat we doen, stellen we inwoners centraal. We zoeken actief contact met inwoners en partners, komen afspraken na en doen wat we beloven. We communiceren helder en begrijpelijk, zodat mensen weten waar zij aan toe zijn. Zo bouwen we aan vertrouwen. Voor goede dienstverlening en aantrekkelijk werkgeverschap zorgen we voor veilige en passende werklocaties en een sterke digitale basis.

Doel

- Een zichtbare, betrouwbare en nabije gemeente die inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners centraal stelt, goed luistert, duidelijke keuzes maakt en snel handelt als dat nodig is
- Een ambtelijke organisatie die klaar is voor de toekomst
- Veilige werklocaties gemeente
- Tijdige en transparante communicatie over beleid en uitvoering
- Behoud van continuïteit en kwaliteit van ICT-dienstverlening, informatievoorziening, informatiebeheer en informatiebeveiliging

7.1 Dienstverlening

We brengen onze dienstverlening dichter bij inwoners en ondernemers. Persoonlijke aandacht staat daarbij centraal. Daarom komt er een informatiebalie van het Klantcontactcentrum (KCC) in de publiekshal. Ook verbeteren we de kwaliteit en bereikbaarheid van Burgerzaken, het KCC en het Publieksplein. Digitale mogelijkheden gebruiken we om sneller en efficiënter te werken. Daarbij blijven informatieveiligheid, privacy en zorgvuldigheid belangrijk. Met klanttevredenheidsonderzoeken volgen we hoe inwoners en ondernemers onze dienstverlening ervaren. Waar dat nodig is, verbeteren we onze dienstverlening.

We breiden onze digitale dienstverlening en producten verder uit. Daarbij bewegen we mee met nieuwe ontwikkelingen en veranderende behoeften van Westlanders. Tegelijkertijd houden we oog voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn. Met een Persoonlijke Internetpagina (PIP) krijgen inwoners meer inzicht in hun lopende aanvragen en contacten met de gemeente. Zo maken we onze dienstverlening transparanter, gebruiksvriendelijker en beter afgestemd op inwoners en ondernemers.

Resultaat

- Informatiebalie van het KCC in de publiekshal
- Persoonlijke internetpagina
- Kortere wachttijden bij de publieksbalies
- Oplevering van resultaten van klanttevredenheidsonderzoeken naar verschillende producten binnen de gemeentelijke dienstverlening met waar nodig verbeteringen
- Meer digitale dienstverlening met oog voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn

7.2 Organisatie

We hebben een organisatie nodig die klaar is voor de toekomst. Daarvoor zijn voldoende mensen, kennis en slagkracht nodig.

Westland heeft relatief weinig medewerkers per 1.000 inwoners vergeleken met andere gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Ook werken bij ons relatief veel mensen van 60 jaar en ouder. Tegelijkertijd worden andere eisen gesteld aan werkgeverschap en blijft de arbeidsmarkt krap. Daarnaast groeit het aantal inwoners van onze gemeente, wat meer vraagt van de organisatie. Als werkgever moeten we met die ontwikkelingen meebewegen. De komende jaren zoeken we creatieve oplossingen voor dreigende personeelstekorten en het versterken van kennis en vaardigheden in de organisatie. We stellen nieuw HR-beleid op dat de organisatie ondersteunt in de groei ‘van goed naar goud’. Daarmee vergroten we de aantrekkelijkheid van de gemeente als werkgever en geven we medewerkers ruimte om hun talenten te ontwikkelen. Zo groeit de organisatie mee met de ambities van Westland. Daarbij kiezen we zoveel mogelijk voor vast personeel. Waar nodig zetten we externe expertise in, afgestemd op de aard en omvang van de opgave.

Resultaat

- Breed, passend en strategisch HR-beleid voor onze gemeentelijke organisatie

7.3 Huisvesting

De samenleving verandert, net als de manier waarop we werken en inwoners helpen. Onze gebouwen moeten daarop aansluiten.

We investeren in de veiligheid van bestuur en medewerkers en passen onze gebouwen daarop aan. Tegelijkertijd werken we aan een huisvestingsvisie en een werkconcept dat past bij een moderne organisatie. Daarbij kijken we

naar samenwerking, hybride werken en goede ondersteuning van onze dienstverlening. Zo zorgen we dat onze gebouwen ook in de toekomst bijdragen aan een toegankelijke, efficiënte en betrouwbare dienstverlening.

Resultaat

- Beveiligingsmaatregelen op alle werklocaties en (her)inrichting gemeentehuis en gemeentekantoor
- Strategisch huisvestingsbeleid en een werkconcept voor hybride werken

7.4 Communicatie en participatie

Communicatie en participatie helpen ons om Westland sterker te positioneren, inwoners beter te betrekken en het vertrouwen in de overheid te vergroten. Daarom werken we aan een professionele positioneringsaanpak en aan een communicatieve organisatie die luistert, uitlegt en verbindt. We stellen een participatievisie en participatieverordening op. Ook versterken we de communicatiekracht van onze organisatie met praktische instrumenten en middelen.

Resultaat

- Participatievisie en -verordening

7.5 Informatievoorziening

De afgelopen jaren hebben we goede stappen gezet in ICT-dienstverlening, informatievoorziening, informatiebeheer en gegevensbescherming. Die lijn zetten we door. We zorgen voor continuïteit, bouwen voort op wat goed gaat en verbeteren wat nodig is. We benutten digitalisering om sneller en slimmer te werken. Daarbij houden we aandacht voor informatieveiligheid en voor de eisen die digitaal werken aan onze organisatie stelt.

We ontwikkelen nieuw beleid voor kunstmatige intelligentie, data, digitale autonomie en de positie van Westland in regionale en landelijke digitale samenwerking. Met onder meer een AI Experience Center versterken we digitale vaardigheden binnen de organisatie. Ook stimuleren we de verantwoorde inzet van nieuwe technologieën. Daarnaast onderzoeken we hoe we kennis, expertise en ICT-oplossingen beter kunnen delen en benutten met partners.

Resultaat

- Beleid kunstmatige intelligentie
- Datastrategie
- Visie op digitalisering van gemeentelijke taken

8. Financiële positie

De financiën van Westland zijn op orde. We hebben een solide vertrekpunt vanuit een stevige reservepositie, die de afgelopen jaren is toegenomen. Onze financiële kengetallen blijven binnen de normen van de toezichthouder. Daardoor kunnen we de investeringen doen die de samenleving nodig heeft. Tegelijkertijd zien we exogene onzekerheden in bijvoorbeeld het rijksbeleid ten aanzien van de bekostiging van het sociaal domein, geopolitieke ontwikkelingen en de nieuwe verdeelsystematiek van de Algemene Uitkering voor gemeenten. We houden deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en sturen bij wanneer dat nodig is.
De toenemende stijging van de afvalkosten vangen we niet langer op vanuit de financiële reserves. We verhogen de afvalstoffenheffing naar een eerlijk tarief dat de werkelijke kosten dekt.

Dit hoofdstuk laat zien wat de ambities uit dit collegewerkprogramma (CWP) betekenen voor het Financieel Meerjarenperspectief (FMP) van Westland. We vertrekken vanuit het saldo van de begroting 2027–2030, laten zien wat de uitwerking van het CWP kost en welke financiële keuzes we daarbij maken. Het hoofdstuk sluit af met het saldo van het FMP inclusief CWP voor de jaren 2027 tot en met 2030. De financiële consequenties van het CWP zijn verwerkt in een begrotingswijziging, waarover een apart beslispunt is opgenomen in het raadsvoorstel over de begroting. Na positieve besluitvorming over dit raadsvoorstel is het CWP financieel verwerkt in de begroting.

8.1 Vertrekpunt en structurele ambities

We vertrekken vanuit het saldo van de begroting 2027–2030. Dit saldo is in alle jaren voordelig.

Een deel van de ambities uit dit collegewerkprogramma vergt structureel extra middelen. Deze lopen op van € 4,0 miljoen in 2027 tot € 5,7 miljoen structureel vanaf 2030.

8.2 Financiële keuzes

8.2.1 Afvalstoffenheffing

De kosten voor het inzamelen en verwerken van afval nemen al een aantal jaren toe, onder meer door stijging van energiekosten, personeelskosten en hogere rijksbelastingen. Dat is te zien in alle omliggende gemeenten en Westland is daarin niet anders. Westland heeft de kostenstijging de afgelopen jaren voor een groot deel betaald uit de afvalreserve. Zo hield Westland een van de laagste tarieven in de regio. Dat is echter geen houdbare oplossing; de kosten zijn blijvend en het geld in de reserve kan je maar één keer uitgeven. Wij kiezen daarom voor een eerlijk tarief dat de werkelijke kosten dekt en bouwen de bijdrage uit de reserve af. Zelfs met deze aanpassing blijft het tarief van Westland lager dan van een aantal andere gemeenten in de regio.

We kijken bij afval niet alleen naar de kosten, maar ook naar de milieu-effecten. We werken aan een stevig nieuw afvalbeleidsplan om samen met inwoners de hoeveelheid restafval te verminderen. Minder restafval betekent minder afvalverbranding en daardoor een lagere milieubelasting.
De vermindering van restafval is ook financieel wenselijk, maar de kosten worden door meer factoren bepaald dan door alleen de hoeveelheid restafval. Een lagere rekening kunnen we daarom niet beloven, een verstandige weg vooruit wel.

8.2.2 Investeringen

Om nieuwe investeringen financieel mogelijk te maken nemen we een kapitaallasten stelpost op, die oploopt tot structureel € 3,9 miljoen. Dit bedrag is gelijk aan de vrijvallende kapitaallasten van volledig afgeschreven investeringen, die jaarlijks oplopen. Via de jaarlijkse herijking van het meerjaren-investeringsplan (juli 2027) geven we invulling aan deze stelpost.

De uitvoering van de omvangrijke investerings-programma's die gemeenten hebben, gaat door allerlei externe omstandigheden langzamer dan gepland. De provincie als toezichthouder erkent dat deze situatie meestal niet het resultaat is van 'slecht begroten of plannen' en staat gemeenten daarom toe dat maximaal 20% van de jaarlijkse kapitaallasten van nieuwe investeringen niet hoeft te worden begroot. Dit levert voor Westland een structurele verlichting van de kapitaallasten op die oploopt naar € 2,7 miljoen in 2030.

8.2.3 Inzet surplus reserves

We zetten in 2027, 2028 en 2029 jaarlijks € 3,0 miljoen surplus vanuit onze reserves in om de tekorten op de structurele lasten in deze jaren op te vangen. De provincie staat toe dat jaarlijks 10% van het surplus van de algemene reserve (de omvang van de algemene reserve minus de geïnventariseerde risico's) ingezet wordt om de begroting 'structureel' sluitend te maken. We achten het inzetten van het surplus verantwoord met onze robuuste reservepositie, een solvabiliteitsratio van 39,2% (grenswaarde 20%) per eind 2025 en de trend van de jaarlijkse overschotten in de jaarstukken.

8.2.4 Incidentele ambities

Veel ambities uit het CWP vergen geen structureel geld, maar kunnen (vooralsnog) financieel gedekt worden door de inzet van reserves. Voor een deel maken we gebruik van reserves die specifiek zijn bestemd voor de dekking van de betreffende uitgaven (bestemmingsreserves) of andere dekkingsmogelijkheden. Dit betreft € 4,2 miljoen in 2027, € 2,1 miljoen in 2028 en € 1,2 miljoen in 2029 en 2030.

Voor de resterende dekking van incidentele lasten van het CWP doen we een beroep op de algemene reserve. Dit betreft € 3,7 miljoen in 2027, € 2,1 miljoen in 2028 en € 1,0 miljoen in 2029. We dekken deze incidentele kosten uit onze algemene reserve. Ze komen daarom niet ten laste van het FMP.

Voor de uitvoering van beleid dat wij nog moeten ontwikkelen, begroten we nu alleen de incidentele lasten. Wij begroten de structurele lasten wanneer die kunnen worden onderbouwd met de beleidsinhoud. Deze werkwijze waarborgt een nauwkeurige aansluiting tussen beleidsinhoud, kostenraming en de actuele financiële situatie.

8.3 Saldo FMP CWP

Met de structurele doorwerking van het CWP en de financiële keuzes die we daarin maken, resteert een saldo FMP CWP van € 2,0 miljoen voordelig in 2027, € 1,5 miljoen nadelig in 2028, € 1,0 miljoen nadelig in 2029 en €3,0 miljoen voordelig in 2030.

Bedragen x € 1.000; een plus-bedrag is een voordeel, een min-bedrag is een nadeel

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Saldo FMP begroting 2027-2030	**3.346**	**1.413**	**1.628**	**9.893**
Financiële uitwerking CWP				
Structurele lasten CWP	-4.033	-5.490	-5.518	-5.685
Saldo FMP	**-687**	**-4.077**	**-3.890**	**4.208**
Financiële keuzes				
Vrijvallende kapitaallasten MIP	-323	-1.482	-2.528	-3.911
Overprogrammering 20% investeringen	-30	1.068	2.392	2.740
Inzetten surplus van reserves	3.000	3.000	3.000	-
Totaal financiële keuzes	**2.647**	**2.586**	**2.864**	**-1.171**
Saldo FMP CWP	**1.960**	**-1.491**	**-1.026**	**3.037**
Incidentele lasten CWP				
Incidenteel (dekking algemene reserve, niet ten laste van FMP)	-3.690	-2.060	-1.000	-
Incidenteel (dekking bestemmingsreserves of andere dekkingsmogelijkheden, niet ten laste van FMP)	-4.184	-2.074	-1.169	-1.169

Bijlage 1

In deze bijlage staat de uitsplitsing van het financiële effect van het CWP.

Bedragen x € 1.000

Structureel	Onderwerp CWP	2027	2028	2029	2030
1. Versterken internationale positionering	3.2 Europa en mondiaal	150	150	150	150
2. Omgevingstafel Westland	1.3 Ruimte voor initiatieven	70	70	70	70
3. Strategische capaciteit ruimtelijke ordening	1.2 Ruimte voor ondernemen	150	150	150	150
4. Digitalisering inschrijfsysteem arbeidsmigranten – licentiekosten (structureel deel, zie ook nr. 19)	2.5 Arbeidsmigratie	-	15	15	15
5. Uitbreiding klanttevredenheidsonderzoeken	7.1 Dienstverlening	123	123	123	123
6. Versterken beheerorganisatie openbare ruimte	4.1 Openbare ruimte	800	800	800	800
7. Uitvoering actieplan 'Overal Actief'	6.4 Sport	150	150	150	150
8. Capaciteit sport, onderwijshuisvesting en vastgoed	6.5 Maatschappelijk vastgoed	110	110	110	110
9. Formatieve knelpunten organisatie	7.2 Organisatie	810	810	810	810
10. Budget leren en ontwikkelen op peil	7.2 Organisatie	600	600	600	600
11. Strategisch verwerven van grond (rentelasten)	1.5 Grondbeleid	150	150	150	150
12. Strategische capaciteit economische ontwikkeling	2.1 Economie	150	150	150	150
13. Uitvoering U&H-strategie VTH	4.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	50	50	50	50
14. Beleidscapaciteit inburgering en inkomen	5.1 Bestaanszekerheid	135	135	135	135
15. Verhogen gebruik Westlandpas	5.1 Bestaanszekerheid	120	120	120	120
16. Capaciteit uitvoering participatiewet	5.1 Bestaanszekerheid	465	465	465	465
17. Bijdrage Patijnenburg	5.1 Bestaanszekerheid	-	1.442	1.470	1.637
Totaal structureel		**4.033**	**5.490**	**5.518**	**5.685**

Bedragen x € 1.000

Incidenteel, dekking algemene reserve	Onderwerp CWP	2027	2028	2029	2030
18. Onderzoek en participatie visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling	1.2 Ruimte voor ondernemen	260	260	-	-
19. Digitalisering inschrijfsysteem arbeidsmigranten – eenmalige aanschaf (zie ook nr. 4)	2.5 Arbeidsmigratie	150	-	-	-
20. Voortzetten Programma Optimalisering Dienstverlening	7.1 Dienstverlening	45	-	-	-
21. Opstellen visie vastgoedportefeuille	6.5 Maatschappelijk vastgoed	150	-	-	-
22. Verduurzaming vastgoed – onderzoek en programmering	6.5 Maatschappelijk vastgoed	300	-	-	-
23. Locatie en plan crematorium	4.1 Openbare ruimte	150	-	-	-
24. Locatie en plan gemeentewerf	4.1 Openbare ruimte	150	-	-	-
25. Actieplan Groen 2.0	4.1 Openbare ruimte	1.000	1.000	1.000	-
26. Funderings- en bodemdalingsproblematiek De Lier	4.2 Milieu, water en klimaat	200	200	-	-
27. Datamigratie cloud naar on-premise	7.5 Informatievoorziening	500	-	-	-
28. Evaluatie en voortzetten subsidie Den Haag – Westland Marathon	6.4 Sport	50	-	-	-
29. Onderzoek sportvisie en koers-document Westlandse zwembaden	6.4 Sport	100	100	-	-
30. Aanpassingen huisvesting organisatie	7.3 Huisvesting	200	200	-	-
31. Opstellen participatievisie	7.4 Communicatie en participatie	60	-	-	-
32. Extra inzet bezwaar- en beroepszaken	4.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	300	300	-	-
33. Personele inzet verhogen gebruik Westlandpas	5.1 Bestaanszekerheid	75	-	-	-
Totaal incidenteel, dekking algemene reserve		**3.690**	**2.060**	**1.000**	**-**

Bedragen x € 1.000

Incidenteel, dekking bestemmingsreserve of andere dekkingsmogelijkheden	Onderwerp CWP	2027	2028	2029	2030
34. Huisvesting alleenstaande statushouders	1.1 Ruimte voor wonen	750	750	750	750
35. Exploitatie Carlton-hotel	1.1 Ruimte voor wonen	2.000	-	-	-
36. Strategische capaciteit Flora Campus Westland	2.2 Flora Campus Westland	250	250	250	250
37. Begeleiding inburgeraars naar werk	5.1 Bestaanszekerheid	924	924	169	169
38. Opstellen volkshuisvestingsprogramma	1.1 Ruimte voor wonen	75	150	-	-
39. Actieplan doorstroming/seniorenbeleid en groepswonen	1.1 Ruimte voor wonen	185	-	-	-
Totaal incidenteel, dekking bestemmingsreserve of andere dekkingsmogelijkheden		**4.184**	**2.074**	**1.169**	**1.169**
Eindtotaal		**11.907**	**9.624**	**7.687**	**6.854**

Toelichting per onderdeel

Structureel

1. **Versterken internationale positionering**
   Om de internationale positie van Westland en de tuinbouw te verstevigen, stellen we structureel € 150.000 beschikbaar voor internationale inzet, ontmoetingen met bewindspersonen en stakeholders. Dit budget ondersteunt onder meer de verdere ontwikkeling van de Global Alliance of Horticulture Regions.

2. **Omgevingstafel Westland**
   Voor de structurele inzet van de voorzitter van de Omgevingstafel Westland is jaarlijks € 70.000 nodig om deze functie volledig te dekken.

3. **Strategische capaciteit ruimtelijke ordening**
   Voor de coördinatie van dit begrotings-programma en het ontwikkelen van een koers voor en visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling is een structurele uitbreiding nodig van de strategische capaciteit op ruimtelijke ordening. We stellen hier structureel € 150.000 voor beschikbaar.

4. **Digitalisering inschrijfsysteem arbeidsmigranten – licentiekosten (structureel deel, zie ook nr. 19)**
   Voor het Platform arbeidsmigratie (digitalisering van het inschrijfsysteem) zijn er, na de eenmalige aanschaf, structurele licentiekosten van € 15.000. De digitalisering levert een verbetering op in de registratie van arbeidsmigranten.

5. **Uitbreiding klanttevredenheidsonderzoeken**
   Om de kwaliteit van de dienstverlening structureel te kunnen monitoren en verbeteren is structurele uitbreiding nodig. Structureel maken we hier € 123.000 voor vrij. Op deze manier kunnen we meer klanttevreden-heidsonderzoeken uitvoeren. De uitkomsten hiervan gebruiken we om onze dienstverlening te verbeteren.

6. **Versterken beheerorganisatie openbare ruimte**
   We willen een openbare ruimte die schoon, veilig en groen is. Daarnaast maken we de leefomgeving klaar voor de toekomst. We breiden onze beheerorganisatie van de openbare ruimte structureel uit om dit te kunnen bereiken. Dit leidt tot een structurele last van € 800.000.

7. **Uitvoering Actieplan 'Overal Actief'**
   We maken structureel € 150.000 extra vrij voor het Actieplan 'Overal Actief'. Met dit actieplan investeren we in aantrekkelijke, toegankelijke en uitdagende speel- en beweegplekken. Dit actieplan draagt bij aan een toekomstbestendige, hoogwaardige leefomgeving.

8. **Capaciteit sport, onderwijshuisvesting en vastgoed**
   We staan voor verschillende opgaven op het gebied van sport, onderwijshuisvesting en vastgoed. Om deze het hoofd te kunnen bieden breiden we de capaciteit hiervoor structureel uit met € 110.000.

9. **Formatieve knelpunten organisatie**
   Er is een aantal formatie-knelpunten die grotendeels door interne sturing kunnen worden opgelost. Voor het resterende deel, circa € 600.000 exclusief de opslag overhead, maken we structureel € 810.000 vrij.

10. **Budget leren en ontwikkelen op peil**
    We hebben een organisatie nodig die klaar is voor de toekomst. Daarvoor zijn voldoende mensen, kennis en slagkracht nodig. We brengen het budget voor leren en ontwikkelen op peil naar minimaal de benchmark van het A+O fonds. Dit betekent een structurele verhoging van € 600.000. Dit draagt bij aan een lerende organisatie en aan het goed kunnen laten functioneren van medewerkers op een krappe arbeidsmarkt.

11. **Strategisch verwerven van grond (rentelasten)**
    We willen strategisch grond kunnen werven wanneer de kans zich voordoet. We nemen hiervoor een jaarlijkse stelpost op van € 150.000 om de rentelasten te kunnen dekken.

12. **Strategische capaciteit economische ontwikkeling**
    Onder andere voor het ontwikkelen van een koers voor en visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Westland breiden we de strategische capaciteit bij Economie uit. We stellen hier € 150.000 voor beschikbaar.

13. **Uitvoering U&H-strategie VTH**
    We maken de komende vier jaar € 50.000 vrij voor brede participatie bij de uitvoerings- en handhavingsstrategie VTH, gebaseerd op de door de raad vastgestelde Koersnota (2025).

14. **Beleidscapaciteit inburgering en inkomen**
    Om de inburgeringstaken de komende jaren uit te kunnen voeren, breiden we vanaf 2027 de capaciteit op Inburgering en Inkomen structureel uit. Dit leidt tot € 135.000 extra structurele lasten.

15. **Verhogen gebruik Westlandpas**
    We willen een verbeterd gebruik van de Westlandpas. Circa 50% van de Westlandpas blijft ongebruikt, mede door laaggeletterdheid en digitale vaardigheden. Door pashouders beter te informeren, moet het gebruik stijgen van 50% naar 60%, wat leidt tot extra structurele lasten van € 120.000.

16. **Capaciteit uitvoering participatiewet**
    Per 1 januari 2027 krijgen gemeenten een zwaardere wettelijke taak op het gebied van participatie. Om deze taak duurzaam uit te voeren breiden we onze capaciteit hiervoor structureel uit, gebaseerd op de omvang van de doelgroep. Hiervoor stellen we een budget van € 465.000 beschikbaar.

17. **Bijdrage Patijnenburg**
    De gemeentelijke infrastructuur voor werk en participatie, waaronder Patijnenburg, wordt versterkt op basis van de Berenschot-rekentool Participatie. De bedragen zijn aangepast conform deze objectieve systematiek. Voor 2027 was in de Kaderbrief 2026 al een bedrag beschikbaar gesteld. Dit loopt jaarlijks op tot € 1,6 miljoen in 2030.

Incidenteel, dekking algemene reserve

18. **Onderzoek en participatie visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling**
    Voor ruimtelijke analyses, scenario's en externe expertise stellen we in 2027 en 2028 incidenteel € 260.000 per jaar beschikbaar. Na de ontwikkeling van een koers voor en visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling kan dit budget grotendeels worden afgebouwd.

19. **Digitalisering inschrijfsysteem arbeidsmigranten – eenmalige aanschaf (zie ook nr. 4)**
    Voor de eenmalige aanschaf van het digitale inschrijfsysteem Platform arbeidsmigranten stellen we in 2027 € 150.000 beschikbaar. Dit systeem levert een verbetering op in de registratie van arbeidsmigranten.

20. **Voortzetten Programma Optimalisering Dienstverlening**
    Met een aanvullend budget van € 45.000 in 2027 kunnen lopende projecten van het Programma Optimalisering Dienstverlening worden doorgezet. Voor latere jaren wordt op basis van klanttevredenheidsonderzoeken bepaald wat nodig is.

21. **Opstellen visie vastgoedportefeuille**
    We stellen een integrale visie op de vastgoed-portefeuille op in 2027. Hiervoor stellen we in 2027 € 150.000 beschikbaar. We doen onder andere onderzoek naar levensduur, toekomstbestendigheid, multifunctionaliteit en maatschappelijke waarde.

22. **Verduurzaming vastgoed – onderzoek en programmering**
    Voor het onderzoeken en prioriteren van verduurzamingsopgaven in het vastgoed stellen we in 2027 € 300.000 beschikbaar. Dit betreft het opstellen van Duurzame Meerjaren Onderhoudsprogramma's, waar mogelijk gecombineerd met gepland onderhoud.

23. **Locatie en plan crematorium**
    We doen onderzoek naar een locatie en plan, inclusief financiële haalbaarheid, voor een crematorium. Hier stellen we in 2027 € 150.000 voor beschikbaar.

24. **Locatie en plan gemeentewerf**
    We doen onderzoek naar een locatie en plan, inclusief financiële haalbaarheid, voor een nieuwe gemeentewerf. Hier stellen we in 2027 € 150.000 voor beschikbaar.

25. **Actieplan Groen 2.0**
    Voor de uitvoering van maatregelen uit het Actieplan Groen 2.0 storten we in totaal € 3 miljoen incidenteel in de reserve Groenfonds vanuit de algemene reserve. Dit doen we verspreid over de jaren 2027 tot en met 2029 met € 1 miljoen per jaar. Voor de uitvoering en onttrekkingen aan deze reserve gebruiken we de reguliere P&C cyclus.

26. **Funderings- en bodemdalingsproblematiek De Lier**
    Voor de organisatiekosten en procesinzet rond de gefaseerde aanpak van de funderings- en bodemdalingsproblematiek in De Lier stellen we in 2027 en 2028 € 200.000 beschikbaar om samen met andere partijen te komen tot perspectief en een toekomstbestendige aanpak.

27. **Datamigratie cloud naar on-premise**
    Gelet op geopolitieke ontwikkelingen en aangescherpte richtlijnen op het gebied van AI, digitale autonomie en datasoevereiniteit stellen we in 2027 incidenteel € 500.000 beschikbaar. Hiermee halen we onder andere data terug van cloudleveranciers naar de gemeente. Dit doen we om aan overheidsrichtlijnen te blijven voldoen en controle over eigen data te houden.

28. **Evaluatie en voortzetten subsidie Den Haag – Westland Marathon**
    We evalueren of Westland structureel mee wil blijven doen aan de marathon Den Haag – Westland. We stellen tegelijkertijd voor 2027 weer de subsidie beschikbaar. Hier is € 50.000 voor beschikbaar in 2027.

29. **Onderzoek sportvisie en koersdocument Westlandse zwembaden**
    Voor onderzoek naar de sportvisie en beleidskaders, waaronder het koersdocument Westlandse zwembaden, stellen we in de jaren 2027 en 2028 € 100.000 beschikbaar.

30. Aanpassingen huisvesting organisatie
We investeren in onze huisvesting. Voor noodzakelijke aanpassingen op beide huisvestingslocaties stellen we in 2027 en 2028 € 200.000 beschikbaar.

31. Opstellen participatievisie
We stellen een participatievisie en een participatieverordening op. Hiervoor stellen we in 2027 € 60.000 beschikbaar.

32. Extra inzet bezwaar- en beroepszaken
We zien een sterke toename van bezwaar- en beroepszaken sinds 2024. Om deze de komende jaren het hoofd te bieden stellen we in 2027 en 2028 € 300.000 per jaar beschikbaar. Ondertussen zetten we in op verbetering van de kwaliteit, verkorting van de doorlooptijd en vergroting van de klanttevredenheid.

33. Personele inzet verhogen gebruik Westlandpas
Om het gebruik van de Westlandpas toe te laten nemen stellen we in 2027 € 75.000 beschikbaar, naast de structurele kosten van deze maatregel (zie nr.15).

Incidenteel, dekking bestemmingsreserves of andere dekkingsmogelijkheden

34. Huisvesting alleenstaande statushouders
Voor het realiseren van passende woonruimte voor circa 50 alleenstaande statushouders per jaar wordt gerekend met een onrendabele top van ongeveer € 15.000 per studio (€ 750.000 per jaar). Dekking wordt in eerste instantie gezocht in de Doelgroepflexibele Regeling en zo nodig in de reserve Opvang Vluchtelingen en Statushouders.

35. Exploitatie Carlton-hotel
Voor een toekomstbestendige exploitatie van de locatie Carlton voor maximaal 15 jaar zijn eenmalige transformatiekosten van circa € 2 miljoen nodig. We stellen deze in 2027 beschikbaar als investeringskrediet. Dekking wordt gezocht via de Doelgroepflexibele Regeling en zo nodig via de reserve Opvang Vluchtelingen en Statushouders.

36. Strategische capaciteit Flora Campus Westland
We willen de strategische capaciteit van de interne organisatie van Flora Campus Westland uitbreiden. Met € 250.000 jaarlijks tot en met 2030 kan hierin een eerste stap worden gezet. Dekking wordt gehaald vanuit de Westland Agenda IV, waardoor dit budgetneutraal verloopt.

37. Begeleiding inburgeraars naar werk
Om inburgeraars zo snel mogelijk naar werk te begeleiden is voor 2027 t/m 2030 incidenteel in totaal € 2.186.000 nodig, onder meer voor trajecten bij Patijnenburg en extra uitvoeringscapaciteit. We dekken dit bedrag vanuit de reserve Werk & Inkomen.

38. Opstellen volkshuisvestingsprogramma
Voor het opstellen van het volkshuisvestingsprogramma stellen we in 2027 € 75.000 en in 2028 € 150.000 incidenteel beschikbaar. We zetten hier de reserve Volkshuisvesting voor in.

39. Actieplan doorstroming/seniorenbeleid en groepswonen
We stellen middelen beschikbaar voor het opstellen van het Actieplan doorstroming/seniorenbeleid (€ 75.000) en het Actieplan groepswonen (€ 110.000). Voor deze actieplannen zetten we de reserve Volkshuisvesting in.

GEMEENTE WESTLAND

Tekst:
Gemeente Westland

Fotografie:
Thierry Schut

Vormgeving:
Leene Communicatie